دَ رنگونو پَیوندونه

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول حقوق د لیکوال سره خوندي دي، په انټرنېټ د خورولو حق پښتو ډاټ نېټ سره دے

بسم الله الرحمن الرحیم

د کتاب نوم	د رنګونو پېوندونه
برخې	څلور (دربیزې، رباعیانې، لنډي نظمونه او غزلونه)
تخلیق کار (لیکونکے)	شیرین یار یوسفزے
کمپوز او ډیزائن	خیام یوسفزے
ټائټل	ګوهر ننګیال
ټائټل عکس	دلاور عمر (کُرد آرټسټ)
پروف ریډنګ	شیرین یار یوسفزے
چاپ	اکتوبر ۲۰۱۴
بیه	یو نیم سل روپۍ (۱۵۰)

درکونه

یونیورسټي بک ایجنسي
عامر پرنټ اینډ پبلشرز
www.pukhto.net

PUKHTO.NET
پښتو ډاټ نېټ
http://www.pukhto.net

Estb. 2010

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټرون

دَ هغه رڼا پهٔ نوم چې دَ تنګۍ ، استحصال ، محرومۍ ، بدمرغۍ او بدرنګۍ توري شپې ته کله ور پهٔ سر کړي

دَ هغه رنګونو پهٔ نوم چې دَ ژوند نوي سحر ته دَ عدل ، جوړې ، سوکالۍ ، سیالۍ او ذوق سامان پېدا کړي

شیرین یار یوسفزے

shereenyar@hotmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ رنګونو پېوندونه، دَ فکر او خیال بل مشالونه

نورالامین یوسفزے

دَ فن په دنیا کښې دَ روایت نه تر جدیدیت سفر او په دغه سفر کښې دَ پرون (ماضیت)، نن (حالیت)، او سبا (مستقبل) زنځیر جوړ ساتل لکه دَ انساني ژوند یو نامیاتي حقیقت او عمل دے. دغه جانانه سفر کښې دَ دغه عمل دوه نور اړخونه هم دي چې یو ته پوهان شعري جمالیات او بل ته فکري او جذباتي معنویت وائي. دَ شعري جمالیاتو تعلق او تړون دَ فن پارې هنري ښکلا، تکنیک او اسلوب سره دے چې پکښې دَ متعلقه ژانر دَ مودو موجود روایت او وجودي ځاندره هم شامل دي او په فکري جذباتي معنویت کښې دَ فکرونو، قدرونو او خیالونو ټول رنګونه، ټول خوندونه او دَ دغه رنګونو ټول پېوندونه او مقصدونه راځي. دَ روایت نه تر جدیدیت دغه دَ ښکلا سفر داسې دے لکه دَ بنیاد (اړې) نه تر عمارت عمل. فنکار خپله په لمحه موجود کښې اوسي خو خپل لوستونکے دَ حال په لار و کله ماضي او کله مستقبل ته بوځي او دا هله ممکن وي چې دَ فنکار او تخلیق کار خپل تړون دَ ماضي سره هم پرې شوے نه وي، دَ حال په معروضي حالاتو ئې هم نظر وي او دَ راتلونکي وخت په رُخ او مخ ئې هم سر خلاص وي. فن دَ ژوند آئینه دار وي او دے، نو ماضي، حال او مستقبل درې واړه اړخونه به ارومرو لري او زما په خیال په دغه عمل او سفر کښې کوم تضاد هم نیشته. هر ساهو فنکار دَ روایت او جدت په تړون پوهه وي او دَ روایت په سپوري دَ حال په لار دَ مستقبل دشتې ته دَ تګ هنر او چل ئې دَ ذات برخه وي، هغه دَ خپل تخلیقي توان روحاني وجدان په زور خپل تخلیقي سفر دَ روایت په غېږ او سایه کښې پېل کړي او دَ حال په لار مخ په وړاندې ورځي ځکه چې حال بې دَ ماضي نه هېڅ وجود نه لري خو دَ روایت په سپوري پرلت وهل او هر څه ته ښه وئېل او بې دَ سبا دَ تصور نه تخلیق کول تخلیقي عمل دَ جمود او "اررېشنلزم" ښکار کړي چې یوه بله انتها ده. هم په دغه تناظر او دغه چوکاټ کښې فنکار او تخلیق کار خپل تخلیقي انفرادیت او هنري ځانګړتیا لور ته سفر کوي.

دلته زما دَ وینا مطلب دا دے چې نه خو یو ساهو فنکار او قلمکار محض دَ روایت پرستۍ قائل وي چې ګوندي پرون هر څه ښه وو او پرون (ماضي) کښې ژوند کول پکار دي ځکه چې دا رویه هم منفي او غېر تخلیقي رویه ده، او نه دا نظر لري چې ګوندي پرون او روایت ټول په ټول منفي او بې کار دے، ماضي هډو دَ سره رد کول پکار دي، دغه بغاوت او دغه جارحانه رویه هم تخریبي رویه ده. لاره چرته مینځ کښې ده. دَ پرون ساهو روایات او قدرونه په روح کښې ژوندي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساتل او دَ نن معروضي حالاتو سره دَ سبا په لور تګ یو مثبت عمل او مثبته رویه ده او زهٔ چې نن دَ کوم شاعر په حقله خپلو لوستونکو سره خبره کوم هغه په دغه ټوله خبره، دغه ټولو حقیقتونو او ټولو نذاکتونو پوهېږي. هغه هم دَ پښتو پښتونولی، حجرې جمات او جرګې مرکې په مثبت زماني او زمیني وجود او کردار رسي او دَ نن په تقاضو هم پوهه دے. دَ فن په جمالیاتي او هنري اړخ ئې هم لاس بر دے او فکري او تخیلاتي بنیاد ئې هم مضبوط دے، ځکه ورته مونږ دَ نن دوُر نمائنده تخلیق کار وئېلے شو او ځکه زهٔ دا هم وایم چې نن په کوم کتاب تبصره کوم دا محض دَ رنګونو پېوندونه نهٔ دي بلکې دَ یو تعلیم یافته، زیرک، جهاندیده او روښان فکره پښتون دَ فکر و خیال بل مشالونه دي چې په رڼا ئې زمونږ دَ زلمو روحونه او ذهنونه روښانه شي.

دَ "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" نه پس دَ ښاغلي شیرین یار یوسفزي دا دریمه شعري ټولګه "دَ رنګونو پېوندونه" ستاسو په لاس کښې ده.

کهٔ چرې فن دَ فنکار دَ ذات اظهار هم وي نو بیا ضروري ګڼم چې څو خبرې دَ صاحب کتاب په حقله نورې هم وُکړم.

زهٔ شیرین یار یوسفزے دَ هغه زمانې نه پېژنم چې لا هغه او دَ هغه روښان فکره ورور زرین زاده ایسفزے په شنه شونډه زلمي وُو، اوس چې زهٔ دَ دې پروني زلمي او نني نیمځال په دریمه شعري ټولګه خبره کوم نو اوس دا هغه نوخېزه زلمے نهٔ دے، یو استاذ شاعر او ادیب او دَ ډېرو تودو سړو نه راتېر شوے پښتون دے. استاذ ورته ځکه وایم چې لکه ما وړاندې هم ووې چې هغه تش شعر نهٔ وائي (لیکي)، دَ شعر په فن، زبان و بیان بیا په بدیع او علم تقطیع ئې هم لاس بر دے، دَ املا په ټولو ګټ پېرونو، دَ ژبې په ساختیاتو او فرهنګي آهنګونو هم دَ ځنو ډېرو لویو لویو او مقبولو شاعرانو نه زیات پوهېږي او دې سره سره ئې فکري او نظریاتي بنیاد هم ښهٔ زور او مظبوط دے. دَ خپلې خبرې په تسلسل کښې به یو وارې بیا دا اووایم چې دَ خپل قام او خپلو روایاتو سره ئې بې کچه مینه ده. خپل کلے اولس او ښکلے وطن ئې هم جانان دے خو په دغه مینه کښې ئې دَ هوش، خرد او توازن لمنه چرې هم نهٔ ده پرېښې ځکه چې تنقیدي شعور او عمراني بنیادونه ئې هم پاخهٔ دي. دَ هر څهٔ ښهٔ دي په ځای ئې دَ څهٔ ښهٔ دي او څهٔ خراب دي، څهٔ پکار دي او څهٔ نا، په فارموله دَ یو زیرک انسان په حیث ښهٔ رسېدلے دے او دَ یو تخلیق کار په حېث ئې په شاعرۍ کښې دَ دغه شعور رڼا ګانې ځان ښائي. دَ قام او اولس ټولې مسئلې، ټول دردونه، دَ نړۍ دَ منډائي ګرو منافقانه چالونه او په دې پاکه خاوره دَ هغوي دَ دلالانو مکرونه او فریبونه ورته ښهٔ معلوم دي. دَ تېرو څلوېښتو کالو په هیجاني دور کښې دَ تخلیق شوي ادب په

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رُخ او مخ هم پوهه دے او دَ تجزیې توان ئې هم لري، ځکه نو په دغه پوهه، زیرک او روښان فکره نظریاتي قلمکار خبره کول ډېر اسان هم دي چې مرام او مقصد ئې معلوم دے خو ډېر ګران هم دي ځکه چې هنري توان او فکري الوت ئې دَ زیاتې پوهې او لوستې تقاضه کوي. دَ شاعرۍ سره سره هغه یو ښهٔ فعال سیاسي ورکر هم دے او نن سبا په سوشل میډیا دَ خپل قام او خپلې ژبې مبارزه هم کوي چې دا کار او زیار ئې په پښتنو زلمو کښې دَ بېدارۍ او ځواک په اړوند ډېر ګټور او دَ ستائېنې وړ دے. هغه چې کله ماته "اوښکې مشالونه" کتاب راډالۍ کړے وو نو په هغې ئې لیکلي وو چې "خپل خوږ او قدرمند نورالامین یوسفزي ته دَ بندي ساعتونو ازاد فکرونه "اوښکې مشالونه" ډالۍ کوم" او زما په خیال ئې دا دعوه سل په سل درسته وه ځکه چې دَ زندان دَ تورو تمبو شاته صیاد دَ بلبل وجود بندي ساتلے شي خو دَ هغه روح او سندره نهٔ شي پابند کولے، ځکه خو قلندر مومند هم دَ زندان دَ تورو تمبو شاته دا اعلان کړے وو چې

ـه دَ اشـنا یاد دَ قـفـس ورمات کړو
بـلبلتونه درزي دي په کور کښې ؤشوي

او ځکه زمونږ شاعر هم په دغه تورتم کښې دا مستانه نعره وهلې وه چې

ـه دا زهٔ چُوز چې خدای هما کړم
بـیا وُ ماته لوړ پرواز څهٔ
دې نظر، پنجو او پَر تـه
کوم باتور او کټه باز څهٔ

دَ ښاغلي شیرین یار یوسفزي فن او نظریه فن زمانه اګاهو هم دَ پښتو ادب سترو ستو ستائېلي او واضحه کړي دي او دا اعـلان ئې کړے دے چې دَ هغهٔ دَ فـن جمالیاتي او فکري دواړه بـنیادونه ښهٔ پاخهٔ او مضبـوط دي. دَ خپلې خاورې او ثقـافت رنګونه هم لري او دَ پښتون رومانس خواږهٔ هم. خو په دغه جذبـاتو او رنګونو کښې ئې دَ خپل قـام او اولس دَ سـتونزو او راپېښو چیلنجونو نه هېڅ کله هم مخ نهٔ دے اړولے او دغه شان ئې دَ یو ساهو فنکار او قـلمکار وظیفه هم په غوره ډول تر سره کړې ده.

کله چې ګران مشر راجولي شاه خټک صیب دَ هغهٔ په حقله وائي چې دا زلمے مالیدلے نهٔ دے خو دَ دهٔ دَ شاعرۍ نه دا اندازه لګولے شم چې دے یو ترقي پسند، نظریاتي تخلیق کار دے او هسې په هوا کښې ئې تخلیق نهٔ دے کړے، دَ تخلیق په ټولو معروضي لارو راتېر شوے دے او هم ئې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل کلاسيک څنبلے او هضم کړے دے، تر دې چې دَ ستر حمزه نه ئې پۀ تخليقي انداز کښې مثبت اثر هم اخستے دے. نو دا دعوه دَ هغۀ درې واړه شعري مجموعې پۀ ښۀ ډول اقراروي.

زۀ چې نن دَ هغه پۀ دريمه مجموعه يو ځغلنده نظر اچوم نو پۀ دې نتيجه رسم چې کۀ دَ فکر و نظر بنياد او اساس ئې هم هغه زوړ (افغان ګلونه او ښکې مشالونه) دے خو دې نوې شاعرۍ کښې ئې دَ فکر و فن نوې نوې زاويې، دَ هنر او ژانر نوې نوې منفرد لارې او دَ وېنا نوي نوي تازه آهنګونه محسوسېږي. زۀ چې دَ هغۀ پۀ دې کتاب کښې پۀ رباعۍ، نظم او غزل نظر اچوم او بيا دَ هغۀ خوښ زوړ صنف ته دَ هغۀ ورکړې نوې نوم سره ګورم نو زړۀ مې وائي چې دا دعوه هم ؤکړم چې دغه صنف (دريځزه) زمونږ شاعر پۀ حقيقت کښې دَ زړۀ پۀ زور او مينه تخليق کړے دے او مزاج ئې هم ورته ښۀ پۀ خلاص مټ جوړ کړے دے.

دريځزه څۀ شے دے؟ او دَ پښتو ادب پۀ زړو ربښو کښې وجود لري او کۀ نا؟ نو پۀ دې حقله به دومره اووايم چې کله دَ ښاغلي اسماعيل ګوهر "مسکا" چاپ شوه نو ما دا ليکلي وو چې دَ اسماعيل ګوهر دَ روح نه چې دَ هائيکوز پۀ نوم کوم درې مصريزه نظمګي راوتي دي، دغه نظمونه پۀ پښتو فوکلور کښې دَ سېلابونو دَ څۀ لږ ډېر فرق سره دَ اګاهو نه وجود لري، هسې هم نظم دَ پښتو خپل او دَ ټولو نه زوړ صنف دے، غزل بيا ډېر وروستو پښتو ته راغلے دے.-زمونږ ټول زاړۀ (فوکلور هم) تخليقونه واړۀ لوی نظمونه دي چې فارمېټ ئې دَ يو بل نه بدل دے او چې کله مونږ دَ نړيوال کلي برخه نۀ وو جوړ شوي نو دَ خپل کلتور پۀ يخ سېوري به زمونږ ماشومانو چې کوم نظمونه تخليق کول او وئېل. دغه اکثر دريځزي وې لکه دا چې دي.

وه سپينې سپوږمۍ!
(۱) ستن دې ورکه کړه نرۍ
زما ورور درپسې ګرځي، لکه غشے ليندګۍ

بې پښو ازمرے راغے
(۲) بې لومه ګډه ئې يوړه
يو ړوند پرې اواز ؤکړو چې پۀ کوم طرف ئې اوړه

شکر دے چې شيرين يار دغه زوړ صنف ته نامه هم کېښوده، کۀ څوک بل څوک دَ دې نه هم غوره نوم ورکولے شي نو بده به نۀ وي خو دا ساعت مېدان شيرين يار وړے دے.

پۀ تېرو څلو ښتو کالو کښې چې پۀ پښتونوطن کښې کوم ادب (شعر او نثر) تخليق شوے دے، دَ قنوطيت او ماضي پرستۍ ټوک څادر پرې خور دے او زمونږ اکثرو شاعرانو دَ نوي ژوند نوي قدرونه او اربنائزيشن کړلے دے.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګو چې دَ نړۍ پهٔ هره ساهو ادب کښې ناسټلجیا شته (ډیزرټډ ویلیج او ویلیج بلیک سمتهـ) ئې ښکاره مثالونه دي خو زمونږ خبره لږه بدله ده. زمونږ ماضي واقعي چې ډېره شانداره او پرامن وه، پهٔ ماضي کښې هم هر څهٔ ښهٔ نهٔ وو، ډېر څېزونه بدلوٌل پکار وو. دغه عمل دَ ارتقا پهٔ لور روان وو پهٔ مزه مزه روان وو خو ناڅاپه چې مونږ دَ نړیوال کلي برخه شو نو دا داسې ده لکه چې شپه پهٔ شپه بې دَ پوړو د کوټې سر ته وُختلو او پهٔ دغه کوټه دَ یو عجیبه جنګ سره مخ شو چې دَ توپو ټولې خلې ئې زمونږ وطن لور ته دي. دَ نړۍ تهذیب یافته قامونه ټوپک پهٔ لاس دې سیمې ته وسائلو پسې راغلي دي، دلته ئې دلالان پېدا کړي دي او تخته مشق ئې پښتون وطن او پښتون قام دے. زمونږ پهٔ خپله خاوره بدحال دے او جنګ مو هم پېریانو سره دے، دَ ما پهٔ ما وژنې پالیسي روانه ده او استعمار نوي نوي چالونه چلوي. دَ نوې دنیا نوو بادونو کهٔ یو خوا زمونږ دَ سماجي ادارو او سماجي قدرونو بنړ رانړولي دي او دَ ماده پرستۍ او ځان ځانۍ دېو زمونږ مثبت قدرونه لکه جرګه، مرکه، اشر غوبل، خېر ښېګړه، زغم او برداشت لهٔ ستوني تېر کړل، یا ئې لګیا دے تېروي ئې. نو بل خوا ئې زمونږ دَ بچو نه بمونه ساز کړي دي. منم چې دَ پښتون پهٔ فطرت کښې مزاحمت شته او دَ خاورې او عزت دښمن خو بېخي نهٔ معاف کوي خو دا نن چې څهٔ کېږي، څوک رانه امریکنیان جوړوي نو څوک رانه عربیان او ازبکان.

پښتانهٔ لیکوال دا هر څهٔویني او ګوري او زړهٔ ئې پرې ویني ویني او لمبه لمبه دے. هغه دَ روسي لیکوال خبره چې پښتانهٔ شاعران دَ طوفان مارغان دي، تل ئې پهٔ طوفان کښې الوت کړے دے، دَ پیر روښان نه تر خوشحال خان خټک، دَ خوشحال بابا نه تر خدائي خدمتګار تحریک تر ادبي تحریک او دَ هغې نه تر دې دمه دَ تاریخ پاڼې ګواه دي چې پښتون شاعر او ادیب پهٔ حقیقت کښې پهٔ طوفان کښې الوت کړے دے. نن هم زمونږ شاعر دَ دغه کاروان یو متحرکه غړے دے. موجوده صورتحال چې زمونږ پهٔ خاوره کومې رویې پېدا کړي ده، پهٔ بنیادي توګه ئې مونږ پهٔ درېو خانو کښې وېشلے شو. یوه ډله دَ پرون خبره کوي خو دَ نن هر څهٔ رد کوي بله ډله دَ نن خبره کوي، ولې دَ پرون هر څهٔ کړي، البته یوه ډله داسې هم شته چې دَ پرون، نن او سبا پهٔ تړون پوهېږي، دَ پرون ساهو قدرونه او ادارې هم قدروي او دَ نن پهٔ لار دَ سبا پهٔ لور همسفر کول غواړي. شیرین یار دَ دغه ډلې او دغه رویې سړے دے. دَ قام وجود، خپله ژبه او ساهو قدرونه دَ سبا پهٔ لور دَ نن پهٔ لار دَ پرون دَ بنیادونو سره بوتلل غواړي او تر کومه ئې رسول غواړي نو هغه دې لوستونکي هم ولولي.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ے
دَ خپل ازاد وطن بــــہرغ مې پهٔ لاس
ستورو سپوږمۍ نه هم پهٔ بــره تلمه
دَ دغه خوب راله تعبــیر ؤباســئ

دَ پښتون پهٔ خاوره چې کومه لوبه ګرمه ده، زمونږ شاعر ترې ښهٔ پهٔ زور او زېر خبر دے. هغه ټول کردارونه هم پېژني چا چې دغه لوبه ګرمه کړې ده او څوک چې دغه اور ته لمن وهي او دَ دې سره سره هغه دا توان هم او جرات هم لري چې دَ هغه مخونو نه نقابــونه پورته کړي کوم چې دَ پردې شاته دي. لکه ما چې ؤوې هغه خپلې خاورې، وطن او خپلو مقدساتو بـاندې وروک مئېن دے خو دغه لور ته ئې رویه منطقي او اپروچ ساهو دے. انداز او سوچ ئې مثبت (آپټیمسټ) رویه تنقیدي او ترڅهٔ حده مزاحمتي ده خو فکرئې عمراني بنیادونه هم لري. تهذیبي هم او فني هم، کهٔ خبره ئې دَ درېئزو پېل کړو نو دغه درېئزې دَ دغه فکري بـنیادونو سره سره دَ روزمرې او محاورې بـلها خوارهٔ هم لري، دَ طنزو مزاح مالګه پکښې هم ګډه ده، پښتو رومانس او دَ وطن دَ ښکلا رنګونه پکښې هم ځان ښائي او دَ متلونو برمحــل اســتعمال پکښې معنوي او کلتوري خوارهٔ هم راپېدا کړې دي. دَ دې باوجود چې پهٔ خپل وطن او قام اولس مئېن دے خو دَ تهذیبي نرګسیت نهٔ ئې تردېره حده لمن بچ کړې ده او دَ خود احتسابۍ او خود تنقیدۍ پهٔ لار پهٔ ډېر جرات سره راتېر شوے دے، دَ خپلو خبرو پهٔ ثبوت کښې ئې څو درېئزې وړاندې کوم نو بـیا بـه غزل، رباعي او نظم لور ته ځُو.

ے
ســترګې مې دوارهٔ ډکې ډکې شــولې
مابښام دے، ناست یمه دَ سین پهٔ غاړه
دَ زلفــو یـــاد پـــهٔ زړهٔ راورېـــدهٔ

ے
خلکو اسـمان کښې سـیارې ؤنیوې
پښتون پهٔ کلي کښې ډېران لاندې کړو
زمونږه قوم هم دومره پاتې نهٔ دے

ے
دَ ځان او مال دَ حــــفاظت پهٔ خاطر
لاړم تانې خخه مې کور واخســـتهٔ
ایله بـــاران نه پرنالې لاندې شـــوم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

بـــــیلتون ته وایه، څه خپل کار دې کوه
مونږه یو بـــل وته بــــه بـــیا ؤګرځو
او بـــهٔ پهٔ ډانګ بـــاندې بـــیلیږي کله

نـــن هغـــه ښکلـــې او هوښیـــارې جینـــۍ
"خبرَ" چې فقـــــیر ته ورکوو، وئیل ئې:
"ځان پهٔ نیستۍ کښې دَ مستۍ نه ژغوره"

بـــریت او شـــمله مې پهٔ خاطر نهٔ نیسي
حســـــن پهٔ خپله یو طاقـــــت دے، منه!
دَ زور آور او بـــــــــهٔ پهٔ لوړه خیژي

تیارې څهٔ داســـې رنګله ګورې شـــولې
چاته تر ځنګ خپله ســـــایه نهٔ ښکارې
غلو خو هم داســـې شـــپه لهٔ خدایه غوښته

عقـــل شـــعور ســـره مو ډزې کړې
دَ وخت او بـــخت ســـره ده ورانه زمونږ
ده مو دَ ځان ســــره پخه دشـــمني

پهٔ مخ دَ زمکې دغه ټول مخلوقـــــات
نهٔ کا تو ښه انبــــــــار دَ رزق او مال
مګر ســـپوا لهٔ یو مېږي او انســــان

د وخـــت پـــهٔ دوړو هـــر څـــهٔ خړ نـــهٔ دي لا
تابـــــانه مخ پښتني جونه شــــته دے
ســـپوږمۍ دې ځان وته غاوره نهٔ شـــي

د ازادۍ، مینـــــې او امـــــن وطـــن
مقـــتل مقـــتل زندان زندان شـــو راته
خدایه! څهٔ ؤشـــو او لا څهٔ بـــــه کېږي

دَ شـــب پرســــتو نه کوڅه خطا ده
تورابـــــان ګرځي، چرته ســـر پټوي
دَ ســـبا ســــتورے پهٔ افق ؤځلید

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرین یار غزل هم ښهٔ لیکي، دَ غزل پهٔ فن ئې مو تړے کلک دے، دَ کثرت مطالعې لهٔ کبله ئې پهٔ ستائل دَ کلاسیک سپورے زیات حاوي دے. دَ حمزه بابا اثر هم پرې کله کله محسوسېږي، دَ خوشحال بابا، حمید بابا، علي خان او کاظم خان شېدا ښهٔ قاري هم دے نو دَ پښتو ادب دَ دغه عناصر خمسه دَ ستائل خوارهٔ ئې پهٔ غزل کښې ځان ښائي. ګو چې دغه ستائل او دغه (ډائتیشن) زمونږ دَ کلاسیکي ادب سره زیات موزون ښکاري خو زمونږ شاعر هم پهٔ زوړ جام کې نوي شراب وړاندې کوي خو دا هم دَ ښاغلي شیرین یار یوه ځانته تخلیقي ادا ده چې احساس دَ ادراک پهٔ لار مخې ته راغلے دے. دَ هغهٔ پهٔ دې مجموعه کښې ټول ټال څوارلس غزلونه دي چې دَ دربېزو او رباعیانو پهٔ مقابله کښې ډېر کم دي او دې نه ئې تاسو دَ افتاد طبع (رجحان) اندازه پهٔ اسانه لګولے شئ. یو څو غزلونو نه ئې څو شعرونه دَ خپلو لوستونکو مخې ته ږدم او بیا نظم لور ته ورځم.

ــ هغه یار څو جفاکار دے، خو پښتون دے
چې اغیار مې پښې راښکي نو بیا وُدرېږي

ــ پهٔ خاطر د اغیارانو اخګر پرېوځت
چې پهٔ ما د یار د مینې نظر پرېوځت
کمتري او عاجزي مې هو مره زور کښې
دَانا او د غرور هغه غر پرېوځت

ــ مړاوې سترګې بلا مړې کا
خون آشامې لا مړې کا

هر ارمان نه مې سر پرې کا
ځه! اوس جوړې منارې کا

ــ ماته دې یادونه زور ګیري ښائي
کورته مې دَ زړهٔ پهٔ ډېوالهٔ راځي

پام ګورے لهٔ سترګو مې ؤنهٔ لوېږي
توی او ښکه لیمهٔ وته بیا نهٔ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـه ستر ګې دَ حالاتو راته وراني دي
ذوقه! دَ سيالۍ خبرې ګراني دي

غشو دَ ستم ته سينه تاني دي
شوقه! تلوسې دې پهلواني دي

ـه لويه ورشو دَ پښتنو کۀ بې بهاره نۀ وے
ښکلې هوسۍ به دَ داماني دومره خواره نۀ وے

منګي تيکري، ګړونج توتې، جونه تار تاره نۀ وے
زمونږ دَ کلي دَ سيند غاړه به اوزګاره نۀ وے

تا به زما دَ کامرانيو جنډې هسکې ليدې
زما دَ ژوند کۀ دَ بلا پۀ کوڅه لاره نۀ وے

ـه ماته ئې وعده ښه ده
نوې بهانه ښه ده

خدايه! مازيګر ته خبر
داسې تماشه ښه ده

دَ شيرين يار نظم کښې خارجي او داخل دنيا او ننې واقعات، قام ته راپيښې ستونزې پۀ ښۀ ډول بيان شوي دي، ګو چې دَ هغۀ دَ نظم عمومي رنګ ساده او روايتي دے، دَ پښتو نظم چې مولانا فضل محمود مخفي ئې رده ايښودې ده او دَ نظم بابا اجمل خټک کمال ته رسولے دے يو مضبوط روايت لري خو دَ شيرين يار دَ نظم اختصار او سادګۍ دغه نظم له تر يو حده ځانګړے انداز او اسلوب ورکړے دے. پۀ لنډو او ساده ټکو کښې ډېر څۀ وئيل دَ غزل خاصا ده خو شيرين يار دا کار دَ نظم نه اخستے دے. ځنې نظمونه خو ئې دَ داخليت بخري او درد څرېکې هم لري، لکه دَ تندرونو پۀ شپه "جرات" "څو چې وينم" وغېره.

"اے نجيبه! اے شهيده!" نومې نظم خپل لوستونکے هم دَ شاعر پۀ نظريه ژوند او هم نظريه فن پوهه کوي او هم ئې پۀ دې حقيقت رسوي چې زمونږ شاعر څومره پۀ لږو او ساده ټکو کښې څومره مؤثر او منظم خيال دَ نظم پۀ چوکاټ کښې وړاندې کولے شي.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ے

دَ پښتـــون دَ چمــن ګلــه! | دَ دښمن دَ ســـترګو خاره!
ســـرداری درنه لوګے شــه | دَ وطن دَ ســـر دســتاره!

نهٔ ډیوه شـــته چې کړم بــله | نهٔ ګلان شـــته چې ګېډۍ کړم
دا څـو اوښکې پښتنې دي | دَ تا روح تـه بــــه ډالۍ کړم

ملامت درته تږول قــام دے | دَ تا روح ته مې ســلام دے
اے نجیبــه اے شــهیده | دَ تا روح ته مې ســلام دے

دَ روح کرب" نومې نظم کښې ئې دَ خارج او داخل وصال او اتصال دَ لوستو او محسوسولو وړ دے، وائي

ے

څو کهٔ ســترګې کړمه پټې | او زهٔ نـهٔ ګورم یـو لـور تـه
یا مې غوږ هم هډو نهٔ ږدم | هرکوم غږ او هر یو شور ته

دغه لمس هم پسې شَل کړم | او دا ژبــه هم اوده شــي
کهٔ مې جوش لهٔ لاسه ورکړم | بیا هم هوش پسې چپه شي

خو دَ روح سـره بــه څهٔ کړم
هغــه لار او چار راښایــه
کنه! دلته اوس بې وس یې
دَ درد کریکه مې بیا ستایه

زمونږ اکثر شاعران دَ رباعۍ پهٔ نوم قطعې او نیمګړي غزلونه لیکي، دَ رباعۍ دَ وزن او بحر لپاره کهٔ پهٔ عربۍ کښې دَ لاحوه ولا قوه الا بالله مثال ورکولے شي نو پهٔ پښتو کښې مونږ څخه دَ خوشحال بابا وېنا زمونږ لپاره بل معیار دے، بابا رباعۍ داسې لیکي۔

ے

راشــه! ښېګړه دَ ونې ګوره
خپل ځان پهٔ نمر کا، بل کا تر سیوره
پهٔ سنګ ئې وولې، مېوه درواچوي
خصلت لهٔ ونې، واخله اے وروره

شیرین یار هم رباعیانې دَ رباعۍ پهٔ چوکاټ کښـې لیکلي دي او دَ خپل فکر ښکلا ګانې ئې دَ فن پهٔ چوکاټ کښې دننه وړاندې کړې دي، چونکه هغه دَ "ادب دَ ژوند لپاره" دَ کاروان یو تکړه غړے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دے نو دلته ئې هم ژوند او دَ ژوند دَ ساهو قدرونو څخه سترګه ښه پۀ خلاص مټ کړې ده، البته پۀ څنو رباعیانو کښې هغه دَ یو روایتي پښتون پۀ صورت کښې هم راښکاره شوے دے او ډېر حقیقتونه ئې دَ یو روایتي پښتون پۀ انداز کښې رامخې ته کړي دي ځکه چې دَ رباعۍ روایت او انداز زور او پوخ دے.

لکه چې وائي:

ے بد شي لۀ بدو او ښۀ دَ ښو نه
خوی دَ سړو شي، مګر سړو نه
ځوک چې دَ اصل نسل نه روغ وي
کار دَ پښتو هم بویه هغو نه

ے وطن ته راشه، جوړ مرغزار دے
پۀ للمو دشتو، هم اوس بهار دے
چې ورته ګورم، زړۀ مې پسخېږي
ګل خواته ګل دے، یار سره یار دے

ے چې کله غوړېږي، دنیا راز غلي
خو چې لړ سپورشي، توږ ګنه تللي
دغه دنیا ده، دغه ئې رنګ دے
چې پرې تکیه کا، هغو ژړلي

ے پۀ ژړا ژاړي، پۀ ویر ماموردے
کۀ ځوک مالک دے کۀ ځوک مزدور دے
دَ جدل اور دے، وطن تنور دے
ایره ئې واخله، روغ کۀ رنځور دے

دا وو دَ شیرین یار دَ رنګونو پیوندونه او زما دَ دغه کتاب پۀ حقله خیالونه. دا دَ خپل دور دَ یو استاذ شاعر او قلمکار دَ فکر و فن ښکلا ګانې وې او دي. ځوک چې پۀ خپله هم دَ ژوند پۀ ډېرو تیارو او پیچیده لارو راتېر شوے دے، ځوک چې ژوند پۀ دې لړ عمر کښې دَ بلها تودو سړو سره مخ کړے دے. مایوسي او ستړیا چې دَ چا پۀ کتاب کښې وجود نۀ لري. ځو ځله راپرېوتے دے خو بیا هم پۀ خپله پا ښېدلے او روان شوے دے ځکه چې دَ باچا خان دَ ژوند او جدوجهد فلسفه باندې یقین لري او هم پۀ دغه رڼا لاره ښۀ پۀ ډاډه زړۀ روان دے.

دَ شیرین یار دَ ښۀ ژوند لپاره دعاګو

نورالامین یوسفزے
شاه منصور صوابی
۷ جون ۲۰۱۴

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنګونه پېوندونه

شیرین یار یوسفزے

دا کتاب چې ستاسو دَ وړاندې دے، دغه کښې دربېزې، رباعیانې، خاص ډول لنډ نظمونه او څو غزلونه دي. دا واړه تخلیق دَ زندان دننه دَ مرګ (پهانسۍ) کوټه کښې شوے دے. دې نه وړاندې زما دوه کتابونه "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" چاپ دي. دغه سره سره مې په چاربېته یو کتاب ګوتے (تحقیقي مقاله) هم لیکلے دے او بل کتاب مې دَ پښتو په "الف بې" شعر، قافیه، ردیف، بحر، وزن او روانۍ لیکلے دے چې ډېر زر به ستاسو دَ وړاندې وي.

دَ رنګونو پېوندونه دَ کتابت او ډیزائن ګران کار ښاغلي خیام یوسفزي په ډېر اخلاص تر سره کړے دے. دَ مرګ دَ کوټې دننه ما خپل تخلیق کاغذ ته سپارلے، بیا مې ترې په موبائل فون عکس اخستے او سمدستي مې خیام یوسفزي ته (چې په سعودي عرب کښې ژوند کوي) دَ اي مېل له لارې ورلېږلے دے. هلته هغهٔ کمپوز کړے او بیا ئې ما ته دَ املا دَ سمون لپاره رالېږلے، دَ املا دَ سمون نه ورستو ورته ما بیا لېږلے او هغهٔ ځان سره خوندي کړے. په زندان کښې دَ حالاتو او بیا دَ لیکونو دَ بچ پاتې کېدو هډو څهٔ پته نهٔ لګي.

خیام یوسفزے دَ یو ښهٔ کشر او منونکي په حېث شا مدام دَ زده کړې هڅه کوي او دَ "پښتو ډاټ نېټ" له لارې دَ دنیا ګټ ګټ ته دَ پښتو لیکونه او کتابونه رسوي. دغه رنګ نور بلها ډېر ملګري لګیا دي او دَ نېټ له لارې دَ پښتو ژبې خدمت کوي. نن په فېس بک او دَ سوشل میډیا په نورو پاڼو کښې هر پښتون ته دَ پښتو لیکونه دَ سترګو په رپ کښې ملاوېږي، ډېر ځنې پښتانهٔ چې دَ پښتو دَ لیک لوست نه نا اشنا وُو، هغو هم دَ پښتو لیک لوست زده کړو او ډېر ځنې اوس پښتو کښې خپل تخلیقونه هم وړاندې کوي. تخلیق، تنقید او تحقیق سره سره دَ پښتو په املا ډېرې خبرې ؤشوې، دَ عام وګړي سره سره دَ نوو لیکوالانو او خاص دَ مسافرو پښتنو ډېره ښېګړه ؤشوه.

دغه لړ کښې زمانه چې څومره هم کېدے شو نو ما خپل کردار ادا کړے. زهٔ په هغه ټولو ملګرو او خاص په مسافرو پښتنو ویاړ کوم چې هر چرته او هر وخت ئې خپله ژبه ژوندۍ ساتلې ده.

په دغه مسافرو او خپل قام، ژبې، کلتور او ادب باندې مئېن ملګرو کښې یو رانه دَ نظم غوښتنه ؤکړه، نظمونه خو ما وړاندې هم ډېر لیکلي خو دغه وخت ما فکر کوو چې کوم داسې یو صنف کښې طبع ازمائي ؤشي چې هغه هره موضوع زغملے شي او هغه ځنې خبرې چې مونږ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې غزل او عام نظم کښې نۀ شو کولے نو چې هغه ته هم ځای پۀ لاس راشي. دغه وخت ماته درېيزه او رباعي پۀ نظر کښې راغلل خو درېيزه مې زياته خوښه شوه، رباعي دَ وزن او بحر پۀ حواله خپل ځانګړے انداز لري چې پۀ دغه اړه به هم خبرې کوم خو ډلته به درېيزه باندې پوره خبره کوم. ځکه چې دغه ته ډېر خلک هائېکو وائي چې يوه غټه تېروتنه او ناخبري ده. اول خبره به پۀ هائېکو کوم چې دا څۀ شے دے؟ هائېکو دَ جاپاني ژبې شعري صنف دے چې پۀ اصل کښې دَ جاپاني ژبې دَ نظم "هائي کائي" دَ سر درې مصرعو نه اخستے يا ساز کړے شوے يو صنف دے. دغه سر درې مصرعو ته به ئې "هوکو" وئېل. دغه هوکو بر خې ته دَ بېل صنف شکل ورکړے شو، لکه څنګه چې مشرقي شاعرۍ کښې غزل دَ قصيدې دَ تشبيب نه راجدا کړے شو او يو بل صنف ترېنه جوړ کړے شو خو دلته دا خبره اهم ده چې غزل هم هغه شکل کښې دے او بيا چې کومې ژبې ته هم لاړ دے نو پۀ خپل شکل کښې لاړ دے، دغه ژبو کښې ئې هم نوم غزل دے او دا يوه خبره هم ده چې دغه ژبو کښې دَ غزل پۀ رنګ کوم شعري صنف نۀ وو نو ځکه ورته غزل لاړ دے. که چرې دغه ژبو کښې دَ غزل غوندې کوم شعري صنف موجود وے نو بيا هلته دَ غزل ھډو ضرورت نۀ وو. خو چې مونږه هائېکو ته ګورو نو دَ دې معامله جدا ده، يوه دا چې هائېکو پۀ جاپان کښې دَ ۵، ۷، ۵ سپلابونو درې مصرې لري، دوېمه دا چې دَ درې مصرو نظم پۀ پښتو کښې دَ وړاندې نه موجود دے، درېمه نکته دا هم ده چې دَ جاپان هائېکو دَ موضوع لړ کښې محدوده ده او زمونږه درې مصرعيز نظم لا محدود دے.

دَ ۵، ۷، ۵ نمونه — دَ ګلو ځانګه

ځکه ځنګېږي هسې

دَ سحر باد دے

ښاغلي اسماعيل ګوهر صېب پۀ خپل کتاب "مسکا" کښې دَ پښتو خپل درې مصرعيز نظمونه (درېيزې) وړاندې کړې دي چې دَ يوولس سپلابونو يو شان مصرعې لري او څلورم وزن کښې دي خو دَ نامعلوم سوب پۀ بنياد ئې ورله نوم "هائېکو" ورکړے دے. دَ دغه نه وروستو بيا نورو شاعرانو هم دَ دوي تقليد وکړو او دَ پښتو دغه خپل نظم ته ئې هائېکو ليکل يو سم کار وُبالۀ. دغه يوه لويه غلطي وه او ده، دا کله هم هائېکو نظم نۀ دے، دا دَ پښتو خپل درې مصرعيز نظم دے چې ما ورته نوم "درېيزه" ټاکلے دے. دا صنف دَ پښتو ادب پۀ تاريخ کښې (دَ جنګي غړونو پۀ نوم) هم موجود دے، لکه دَ مرزا الغ بېګ دربار کښې دَ يوسفزو مشرانو دا وېنا.

لکه يې نو داسې وُونه	لاس ترلي خدای درکړي

اوس مو وژنه لکه پسُونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ ماشومانو اکثر صوتونه دَ درېِ مصرعو دي یعنې دربیزې وي لکه:

توره توته! مات دي شه ښاخونه
زۀ درختے نۀ شم
او هرچا درکښې جوړ کړي دي تالونه

"بابُو لالې" هم پۀ درېِ مصرعو کښې دي . یعنې دا هم دربیزې دي لکه

دَ بالښت لاندې انار دے
داسې زُوم مو دروستلے
چې نامتو پۀ کندهار دے

دَ دغه نه زیاتي نورې هم بلها ښېلګې پۀ لاس راځي خو دَ دغه سره دا یادونه هم ضروري ګڼم چې دَ ایران او افغانستان پۀ پُوله چې کومه کتبه موندے شوې ده او دَ هغې پۀ حواله دَ پوهانو اندازه دا ده چې دا څو زره کاله زړه کتبه ده. نو پۀ هغې هم دَ خبره دا دربیزه لیک ده.

نۀ اړیکے یم
نۀ دروغژن یم
نۀ زورکړے یم

دَ دغه سره مونږ ته دا هم معلومه شوه چې "دربیزه" دَ پښتو زیات قدیمي نظم دے . دَ هغه نورو ښېلګو نه داسې ښکاري چې دربیزه دَ جنګ یا ښادۍ یعنې مهم لۀ کوره راوتلې ده.

دَ جوړښت پۀ حواله به دا خبره ؤکړم چې دَ یو هومره سپلابونو درېِ واړه مصرعې هم شته او لنډې، اوږدې مصرعې هم شته.درېِ واړه مصرعې یو وزن کښې هم شته او درېِ واړه مصرعې دوه یا درې جدا جدا وزنونو کښې هم شته. خو اکثر یوه مصرعه دَ سپلابونو دَ شمېر او یا وزن پۀ حواله بدله وي. دغه نه پۀ آخوا درېِ واړه مصرعې ازادې (دَ قافیه او ردیف) هم شته. او داسې هم دي چې اوله مصرعه او دریمه مصرعه هم قافیه وي.

دا خبره ما دَ ټولو دربیزو پۀ حواله ؤکړه چې پکښې اولسي دربیزې او دَ ماشومانو صوتونه هم دي. دَ شاعر لپاره دا ضروري ګڼم چې هغه دَ وزن خیال لازم ؤساتي، نوره ئې خوښه ده چې دَ څومره سپلابونو برابر مصرعې (درېِ واړه) ترې او قافیه ردیف راوړي او کۀ نا.

دا وخت ما خپله هم پۀ یوولس سپلابونو کښې درېِ واړه مصرعې برابر لیکلې دي او دَ ټولو وزن څلورم دے یعنې هره مصرعه کښې هر څلور سپلابه سپېږ کښې څلورم سپلاب دروند دے.

اسماعیل ګوهر صیب او دَ هغۀ نه وروستو نورو شاعرانو هم اکثر دغه یوولس سپلابونه بحر او

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم وزن کښې (دَ قافیې او ردیف نه ازادې) دربېزې لیکلې دي.
دَ دغه تقطیع څۀ داسې ده

//// + //// + /// = ۱۱

هر څلور سپلابه سېټ کښې څلورم سپلاب دروند دے. دلته بحر دَ یوولس سپلابونو دے نو ځکه آخري سېټ نیمګړے راغے. دَ پښتو شعر کښې هم آخري سېټ نیمګړے راتلے شي، پۀ عربي، فارسي او اردو ژبو کښې دا کار دَ زحافونو دے. زمونږ دَ پښتو شعر دَ وزن خپله طبعه ده. دَ عربي، فارسي او اردو ژبو دَ عروضو پۀ قاعده باندې دَ پښتو ژبې دَ شعر بحر جوړول او وزن پۀ زور سازول یو غلط او مصنوعي کار دے.

هرځو کۀ دَ وزن دا کار بنیادي طور یو دے خو ژبې او دَ ژبو طبعه جدا جدا ده. عربي ژبه کښې دَ وزن او بحر دَ پاره لفظونه مقرر دي. دَ دغه لفظونو خپل دَ شمېر حرفونه او خپل انداز باندې دَ وزن حرکتونه دي خو پښتو کښې دَ دغه لپاره لفظونه مقرر نۀ دي. داسې لفظونه مونږ لټول او مقررول شو خو دَ سېټ دا طریقه ډېره اسانه ده.

دغه لړ کښې زما کتاب "شیرین بیان" راروان دے. پۀ دغه کتاب کښې پوره خبره شته. دلته زۀ صرف دومره وٙوایم چې دَ پښتو او عربي وزن او بحر محض پۀ دغه سېټونو او لفظونو سره بېل نۀ دي دَ دغه دواړو کار یو دے. دَ پښتو او عربي ژبې دَ شعر دَ وزن بېلګوټ پۀ نور څۀ دے او هغه دا چې دَ عربي و فارسي دَ شعر لپاره دَ دغه مقرر لفظونو راوړل یو شان یا یو ترتیب سره نۀ هم وي. یعنې کله خو دَ یو کلام هره مصرعه کښې تول یو شان لفظونه مقرر شي او کله کله دَ یو کلام هرې مصرعې وزن دَ مختلف سپلابونو یا حرکتونو پۀ بنیاد جوړ کړے شي. (دغه مصرعو کښې چې کوم وزن وي نو هغه دَ مختلف وزن او سپلابونو (دَ شمېر) پۀ بنیاد وي)

لکه دا مثالونه

متقارب:- مفاعیلن + مفاعیلن + مفاعیلن + مفاعیلن

رجز:- مُستفعلن + مُستفعلن + مُستفعلن + مُستفعلن

کامل:- متفاعلن + متفاعلن + متفاعلن + متفاعلن

متدارک:- فاعلن + فاعلن + فاعلن + فاعلن

اوس دا وګورئ

مضارع- مفاعیلن + فاعلاتن + مفاعیلن + فاعلاتن

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

سريع:- مستفعلن+ مستفعلن+مفعولات

هزج مثمن:- مفاعيلن+فاعلن+مفاعيلن

ليکن دَ پښتو مزاج دا دے چې وړومبے سېټ دَ کوم وزن راوړے شو نو ټوله مصرعه کښې به هم هغه سېټ راځي. کۀ دا سېټ مونږ "مفاعيلن" واخلو نو ټول پوره سېټونه به مفاعيلن راځي. آخري نيمګړے سېټ به مفاعيل يا مفا راځي.

دَ دغه سره به بل لفظ دَ پاره دَ وزن نۀ راوړو. پښتو شعر کښې صرف څلور وزنونه دي.

دَ عربۍ ژبې دَ دغه لفظونو پۀ بدل کښې پښتو کښې دَ درې، څلور او پينځۀ سپلابونو سېټونه دي. خو وزن دَ څلورم سپلاب نه وړاندې نۀ شي تللے. وړومبے سېټ چې دَ څومره سپلابونو وي او دَ کوم وزن وي نو وړاندې به مصرعه هم دغه شان وي. کۀ چرې مصرعه دَ طاق يا دَ لس او څوارلس سپلابونو وي نو بيا دا ده چې آخري سېټ به نيمګړے کېږي. دغه کم سپلاب د روند او سپک دواړه کېدے شي.

دَ پښتو وزنونه دَ نخښو پۀ مدد سره دا ډول دي.

وړومبے وزن //// +

دوېم وزن //// +

درېم وزن //// +

څلورم وزن //// +

دَ پښتو خپله طبعي دَ وزن لاړ (لکه دَ دولس سپلابونو مصرعې)

وړومبے وزن //// + //// + //// + ////

دوېم وزن //// + //// + //// + ////

درېم وزن //// + //// + //// + ////

څلورم وزن //// + //// + //// + ////

دَ پښتو دَ طبعي نظام خلاف وزنونه او بحرونه لکه:

//// + //// + //// = ۱۲

//// + //// + //// = ۱۲

// + //// + /// + //// = ۱۴

دَ دغه خبرو او نخښو نه دَ عربۍ او پښتو ژبې دَ وزن او بحر بيلګوټ ښکاره شو.

Pukhto.Net
پښتو
www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس دَ دریېزو په شعري مسئله څو خبرې کوُم. پښتو کښې ټپه هم یو قدیمي منظوم شعري صنف دے. دَ ټپې دوه مصرعې وي، یوه مصرعه دَ ۹ سپلابونو او بله دَ ۱۳ سپلابونو وي. دَ ټپې وزن څلورم وي یعنې هر څلور سپلابه سپټ کښې څلورم سپلاب دروند وي او تقطیع ئې څه داسې ده.

////+////+/ = ۹

////+////+////+ / = ۱۳

ټپه کښې آخر ته دَ "ن" "ه" (نه) حرفونو دَ اضافې او تکرار له سوبه یو دَ قافیې یا ردیف خپل نظام هم په نظر راځي. کله کله دا صرف "ه" سپوا کولے شي. دا ټول جوړښت منظوم دے. او په ټپو کښې ښه پوره پوره شعریت هم موجود دے، دغه وجه ده چې زمونږ دَ پښتو شاعري ټوله منظومه ده او دلته هر منظوم کلام ته شعر وئیلے شي ګني دَ شعریت یو جدا معنا جوړېږي. دغه وجه ده چې نن کچه او پره خبرو سره آخر ته قافیه ردیف راوړے شي یا لږ ډېر وزن ته سمؤلے شي او دَ شعر نوم ورکؤلے شي. بازار کښې دَ "ګانو" په نوم هم داسې بلها مواد خرڅېږي.
خو دلته دا ګیله عبث ده ځکه چې دلته خو لا ترا وسه خلک په غزل او رباعي کښې خطا دي. دَ قطعې او رباعي خبره خو لا جدا ده. دَ قطعې او رباعي خبرې نه وړاندې دلته دا ؤوایم چې دریېزه باقاعده منظوم کلام دے او دَ اولسي یا جنګي دریېزو نه سپوا نورو دریېزو کښې پوره پوره شعریت موجود دے او دریېزه دَ پښتو خپل قدیمي نظم او شعر دے.
دغه صنف کښې دَ بیلا بیلو موضوعاتو یو لوی ځای موجود دے. ما خپل ځان دغه کتاب کښې دَ مختلف موضوعاتو دَ راوړلو او بیلا بیل رنګونو دَ پېوند کؤلو تر خپله وسه پوره پوره کوشش کړے دے.
په دغه کتاب کښې رباعیانې هم دي او دَ دغه باره کښې هم لږه خبره کوُم. رباعي هم لکه دَ غزل راغلے شعري صنف دے یعنې زمونږ خپل نهٔ دے خو ځښې ملګري اوس دې ته څلوریزه وائي او ځښې خلک په څلوریزه، رباعي او قطعه کښې فرق نهٔ شي کؤلے. رباعي دَ څلورو مصرعو په یو خاص انداز کښې ځانګړے شعري صنف دے چې هره مصرعه ئې دوه دوه ټوټې وي. دَ دې خپله مخصوص دَ بحر او وزن طریقه ده. وړاندې چې زمونږه مقدمینو هم کومې رباعیانې لیکلې دي نو هغه ئې هم دَ عربي دَ عروضو په قاعده یا طریقه لیکلې دي او دَ هغې تقطیع هم په هغه ډول ده.
دَ پښتو دَ طبعې سره پوره سمون نهٔ خوري، په دغو کښې یوه رباعي چې دَ لس سپلابونو ده، هغه دَ پښتو مزاج سره سمون خوري خو هغې کښې هم دریمه مصرعه لانجه جوړوي او دَ پښتو په

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

حساب پکښې یو سېلاب زیاتېږي. ما خپل ځان دغه کتاب کښې هم هغه دَ لس سېلابونو رباعیانې لیکلې دي خو تقطیع ئې پوره په پوره دَ پښتو په قاعده ده. او ما خپل ځان دغه لهٔ دَ پینځهٔ سېلابونو سېټ تاکلے دے. وزن به هم هغه څلورموي ځکه چې پښتو کښې سېټ کهٔ دَ درې سېلابونو شي، کهٔ دَ څلورو او کهٔ دَ پینځهٔ سېلابونو شي خو دروند سېلاب دَ څلورم ځای (نمبر) نه وړاندې نهٔ شي تللے.
تقطیع ئې څهٔ داسې ده.

///// + ///// = ۱۰
سېټ ۱ + سېټ ۲

دغه ډول وزن بحر کښې غزلونه او چاربېتې هم څو لیکلے شوې دي خو رواج ئې نهٔ دے موندے او زهٔ وایم چې دغه انداز صرف دَ رباعی دَ پاره مخصوص شوے دے، دا دَ بل صنف دَ پاره خوند نهٔ کا. دَ موضوع او مضمون په حواله په دومره ؤوایم چې دغه زوږ جام کښې نوې شراب وړاندې کېدے شي او په داسې انداز هم چې چاته به او پره نهٔ لګي. قطعه په پښتو کښې ډېره لیکلے شوې ده او زما نورو کتابونو او خاص اوښکې مشالونه کښې ئې نمونې شته. اګر کهٔ ما دغه کتاب کښې قطعې هم ټولې دَ څلورو مصرعو لیکلې دي خو دَ قطعې دَ پاره دا خبره دَ یاد ساتلو ده چې قطعې لازم دَ څلورو مصرعو نهٔ وي. قطعه دَ غزل په انداز (وزن او بحر) لیکلے شي. څلور مصرعې هم وي او زیاتې هم کېدے شي. دغې ته ټوټه هم وئیلے شو.
خو چې نوم څلوریزه شو نو بیا دا خبره لږه جدا ده او هغه دا چې زمونږ څهٔ شاعرانو دغه څهٔ دریېزو په ډول لیکلې خو مصرعې څلور لري. (دغه ډول شعرونه محب الله مشوانی وروړ هم لیکلې دي)

ځکه، تهٔ دَ خوبونو ښاپېرۍ یې
ما درته ټول عمر شو ګیر کړے دے
اوس مې په دې خبره پوخ یقین دے
ستا به په خیال کښې هم راغلے نهٔ یم   (محب مشوانے)

اوس دلته سوال دا راپیدا کېږي چې دَ دغه څلوریزو دَ رباعی او بیا خاص دَ قطعې سره څهٔ توپیر دے؟ نو رباعي به لازم دَ څلورو مصرعو وي، اوله، دوېمه او څلورمه مصرعه به سره هم قافیه وي، هره مصرعه به دوه ټوټې کښې وي خو قطعه به لکه دَ غزل روانه وي، لازم دَ څلورو مصرعو به نهٔ وي دَ زیاتو هم کېدے شي، ورومبۍ مصرعه کښې قافیه دَ شاعر خپله خوښه ده. نوره به قافیه لري.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو تو پير خو ښېخي ښکاره شوے دے او هغه دا چې رباعي خو هم د وزن و بحر په حواله جدا ده. دَ قطعې بيا ځانله تعريف ؤشو چې لازم څلور مصرعې نه لري او دَ قافيو حالت ئې هم بيان شو خو دلته دَ څلوريزو حالت دَ دغه دواړو نه ځان جدا کوي او هغه دا سې چې دا څلور واړه مصرعې دَ دريېزو په شان دَ قافيه او رديف نه ښېخي ازادې وي (خو دَ وزن او سېلابونو دَ شمېر په حواله پابندي لري) نو ځکه دغه ته هم رباعي يا قطعه وئيل مناسب نه دي او هم دغه څلوريزه نوم ئې سم دے او دغسې به مونږ څخه يو بل صنف هم په لاس را شي.

نور په دغه کتاب کښې څو غزلونه دي او څو نظمونه دي. په غزل خو خبره کولو ته حاجت نيشته خو دَ دغه نظمونو په حـــواله بــــه دا ؤوايم چې دغه ډول نظمونه ما "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" کښې هم ورکړي دي او دلته دغه کتاب کښې هم خو چرې پرې خبره نه ده راغلې. اوس به دومره ؤوايم چې دغه ته دې غور ؤکړے شي، دې نظمونو کښې دَ داخل او خارج دواړه ډوله دَ اظهار يو ښه ځاې موجود دے ،او دَ اوس په لنډ تنګ وخت کښې دَ کتنې قابـــل هم دي. دَ پښتو او پښتنو دَ پاره پکښې ډېر کار کېدے شي. دا څو خبرې ما ضروري ګڼلې نو ځکه مې ؤکړې، نور هرڅهٔ په لوستونکو پرېږدم.

په درناوي

شيرين يار يوسفزے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړومبۍ برخه

درېیزې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیئڼي

شیشَکه ، توره درنه شپه چې لاړه
راغے بد رنګه او بې نُوره سحر
وایه! چې ؤخاندُو، کۀ ؤژاړُو اوس

دَ ځان او مال دَ حفاظت پۀ خاطر
لاړم ! تهانې ښځه مې کور واخِستۀ
ایله "باران نه پرنالې لاندې شوم"

خلقو آسمان کښې سیارې ؤنیوې
پښتون پۀ کلي کښې ډېران "لاندې" کړو
زمونږه قوم هم دومره پاتې نۀ دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

هغه وې: څکه مې واده ونه کړو
کلي کښې طبعې پورې ښځه نه وه
"چې لاس ونه رسي مېوه تروه شي"

بېلتون ته وايه څه! خپل کار دې کوه
مونږه يو بل وته به بيا وګرځو
"او به په ډانګ باندې بېلېږي کله"

نن هغه ښکلې او هوښيارې جينۍ
"خبر" چې فقير ته ورکوه ونېل ئې:
"ځان په نېستۍ کښې د مستۍ نه ژغوره"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

برېت او شمله مې په خاطر نهٔ نيسي
حُسن په خپله يو طاقت دے منه!
"دَ زورآور اوبه په لوړه خېژي"

ماوې: لهٔ تا مې مال و سر شه قربان
لېلا! زما په خوب او خيال کښې ته يې
وې ئې: سرې دَ شپې رېښتيا نهٔ وائي

بُلبل که نيَت دَ لوى الوت کړے دے
بورا هم بل وطن ته کډه تړي
ګلو تهوپې والا برقعې واغوستې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

زما غانتـــول ، زما رَيدي چـې نِشته
پــولو ، پتــو ته دَ کتـــو څۀ پاتې
خدايه! دَ زهــرو دا اتې ورانـې کړې

نن ئې دَ زلفــو خــرې خنګ جــوړه وه
دَ مشاطې هُنــــر تمـــام وو پــرېنه
ځکه پۀ ويخه اوس خوبـــونه وينـــم

زما دَ خيـــــال او دَ هُنـــــر بُلـنـدي
دَ چا تکـــونـو بانــدې هېڅ هم نۀ شي
"آسمـان پۀ کتـو کۀ څوک وولي، نو څۀ ؟"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

تیارې څۀ داسې رنګله ګورې شؤلې
چاته تر څنګ خپله سایه نۀ ښکارې
"غلو خو هم داسې شپه لۀ خدایه غوښته"

عقل شعور سره مو ډېرې کړې
دَ وخت او بخت سره ده ورانه زمونږ
ده مو دَ ځان سره پخه دښمني

دَ سیند او بو باندې ډاکه پرېوته
ما ورله خپلې رڼې اوښکې ورکړې
دَ وطن ښکلې دې تارې، وهي اوس

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڼي

پهٔ ما دې اورد مینې پورې کړلو
لا اوس پوکي دَ اسوېلو ورکوې
دا تهٔ نو هم خو څهٔ دَ کانې نهٔ ئې

دَ اصل ، نسل نه انکار ؤنهٔ کړې
تش صفا رنګ باندې بازي مهٔ تړه
"رنړې او بهٔ چاتې کښې نهٔ شاربي څوک"

زيست مو ولقه کښې دَ روزګار کښېوتهٔ
بې دَ پېسو نه څوک خبره نهٔ کا
دَ حسرت مړي بې کفَنه پراتهٔ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

ما ته صحرا کښې نن يو ګل دَ لاله
د ہر زړہ غوني شان لۀ سوخته ؤوې
"موسم هُم يار دے اوس دَ غورځ لستوني"

زړۀ کۀ دې هر څو مره هُم لوی دے ګُله
خيال او نظر دې هُم لنډ پارے نۀ دے
خو! "يو څادر کښې دوه بربنډ نۀ راځي"

نن چې زما ورو زما دَ وادۀ
البم کاتۀ او ځان ئې ؤنۀ ليدۀ
وې ئې: نو مونږ سره مو ورانه وه څۀ؟

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

لۀ ساره خُويه دې نور څۀ ؤوايم
لۀ ډېره تاوه ئې لمبه لمبه کړم
راشه! لږ خواله کۀ تو دېرې چړې

ما ورته وې: پُوندې دې ؤ چاودلې
مخ دې چاپېره تېر سرې ؤ نيول
وې ئې: نېستي، هستي دې لړې سره

ما ورته وې: خداى دې افسر کا بچے
چرته دَ کلي کور پۀ "ننه" بـه راشي
هغه پۀ ننار کښې "ګهرداماد" شـو دَ چا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېېڅې

زما په خپلو رڼو اوښکو قسَم
زما په کسو کښې ئې عکس پاتې دے
رادې شي يار که ئې په خپله کښې

دَ ګاونډ اور ته چې لمنه وَهې
خو خپل کاله ته دې لمبې راولې
"دَ خپله ځانه خو ثوک نۀ سېزي ځان"

اوس که په کلي کښې دې خوښ نۀ وي څوک
پرېږده ښېره ورله دُعا ؤغواړه
چې "ښۀ" شي ورک به شي دَ ښار په طرف

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دريېزې

نن راته ښکلي ډکه لار کښې ؤوې
راځه ! چې ستړکې سره ؤجنګوو
"روشن خيالي" ده هېڅ پروا مهٔ کوه

څو مال او مُلک دَ ټول وطن "لاندې" کړې
رزق تمام دَ ګرد اولس ؤنغردې
دَ حرص نَس به دې لا نور اوږے شي

يا به زما دَ لُغت عِلم کم وي
يا خو لفظونه به مانې بدلوي
پهٔ "آزادۍ" او "ساتون" پوهه نهٔ شوم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېځې

دَ اوښکو سيند کښې مې سېلاب راغلے
دَ زړګي ښارئې راله يوړو تمام
باچا کچکول باندې پَترې ؤوهل

نن هغه ښکلې ، بې آسرې فقيره
خونَړې سپې چې بده ؤچيچله
ناظم وئېل: خبر دے دا "فرېښتلې" ؤشُو

رېباره ! ستا دَ متازئ نَه شُو خلاص
ستا دَ تګي نه ډک روزګار ختم شو
مينه خو لاړه پۀ هوا باندې شوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

زمـــا کـهٔ او ښکـــې ملغلـــرې وې هُـــم
مغرور اشنا پـــرې لاړ، شـــو تېر دَ پا ســه
خدای دې دَ چا پهٔ ښپو کښې توی نهٔ کا څـوک

پهٔ مخ دَ زمکـــې دغه ټول مخلـــوقـــات
نهٔ کا تـــو ښیه انبـــار دَ رزق او مـــال
مګـر ســپـوا لهٔ یو مېـــږي او انســـان

دا دَ جنت دَ بـــاغیچـــې ګُلـــــونه
پهٔ کوم دَ پـــران مې پېـــرزو کېـــږي کلـه
پهٔ کاغـذونـــو باندې اور پـــورې شـه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

دهقان چې سوال ؤکړي باران ؤغواړي
کلال به وائي: خدايه! شين ئې لرې
دلته انسان ته خپل اوقات معلوم شي

بازار دَ سُود دومره تود شوے دے چې
دَ ضميرونو سوداګاني کېږي
اوس پۀ خپل سيوري هم باور مۀ لره

دا هواګاني چې حالونه وائي
دَ آسمان ستوري هم عکسونه اخلي
ماشومه مينه به اوس څنګ پټوُو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

دَ مینې تار چې مې لا پوخ نهٔ وو سم
خپلو نازونو له دې تال واچوهٔ
نو اوس جوتې لړې پهٔ خیال ورکوه

هغهٔ وې: دومره خشمناک یمه چې
"هلوو پهٔ پوزه باندې مچ نهٔ پرېږدم"
ما وې: نو خدای خو دې مئېن کا پهٔ چا

ما وې: پولس ماما! دا ډزې دَ څهٔ؟
"جوړې، پهٔ کلي کښې جګړه وُشوه"
وې ئې: نَه مړه! زمونږ غوا لنګه شوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېيڅي

وي ئې: مُلا يم خو سخي هُم يمه
اولس، پولس په دستر خوان مې ګوره
ماوې: نو دا څۀ ستا دَ کوره راځي

زما ککۍ آخلي اوس عکس اپُوته
يا کۀ نظام دَ تول فطرت بدل شو
کاغي په پنجو کښې شهباز يوړو..!

دَ وخت پۀ دُوړو هر څۀ خړ نۀ دي لا
تابانه مخ پُښتنې جُونه شته دے
سپوږمۍ دې ځان وَته غاوِره نۀ شي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

پهٔ جار به ؤوایم خپل راز دَ مینې
دَ حق پهٔ تور باندې وژلے شهٔ یم
پرېږده چې رسم دَ منصور ادا شي

دَ شب پرستو نه کو څه خطا ده
تورابان ګرځي چرته سر پټوي
دَ سبا ستورے پهٔ اُفق ؤځلېد

ما دې پهٔ ستر ګو کښې یو چاته کتل
زهٔ پهٔ تول حال دَ دې اسیر خبر شوم
اوس خو عکسونه هُم حالونه وائي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

دَ آزادۍ ، اَمن او مينې وطن
مقتل مقتل ، زندان زندان شو راته
خدايه څۀ ؤشو او لا څۀ به کېږي

آزار مو واخِست دَ جمال او جلال
شال او شړۍ لکه خشاک سوزېږي
مونږه خپل کور ته پردے اور راؤړے

خدايه ! ما واخلې يا قيامت راولې
مانه خو دغه کانې نۀ شي ليدے
چې تور کارغان سپينې کونترې ووړي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپيزې

مُشک مې په در او په ديوار ؤشيندل
لاړه ، کوڅه مې کړه ترمکه په اوښکو
خو يار مې سور شو لاړ په اس دَ هوا

دَ سپينې خُلې دَ سرو لبانو په نوم
"ما په سپوږمۍ باندې ګلونه کرل"
خدايه ! دا خوب مې بې تعبيره نۀ کړې

دَ ځيګر وينه چې مې ؤسپزله
قام له څو اوښکې مې ډالۍ راوړلې
خو ! ړاندۀ خلک په ډيوو څۀ کوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

دَ اجل کومے مې سندره کړلو
زۀ خو پۀ مړو زړونو کښې ساه راولم
چې ما مړوي نو مرګ دې خپله ؤمري

ما چې دې زور ته دَ یادونو کتل
زړۀ ته مې خیال دَ هر تدبیر عبث وو
غرق شي سېلاب ته چې بند ونه تړي

راغلې ما وژني، نو څه! ؤمې وژنه
مرګیه! ؤلې لاس او پښې دې رپي؟
مونږه اوس هاغه پښتانۀ خو نۀ یُو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېځې

خپله قصــاب او دَ مورې څۀ بــاوَر ؟
خپله پۀ ځـــان دَ دې مـرګي څۀ پتـه!
ځکه چــړې دَ لاندې ســـاه اخلمه

اجَـــله! ژاړه تۀ ، زۀ نۀ ژاړمــــه
تۀ چې مې ؤوژنې ؛ زۀ لا ژوندے شم
مړ خو هغه شي چې ناموس ئې ورک شي

شــړې مې څۀ لړه خيـــرنه شـــوله
چې دې بيا سترګې داسې سپينې کړلې
دَ دُنيـــا رنګ مې ايله اوس ؤليـــدۀ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

دَ خپل آزاد وطن بېرغ مې په لاس
ستورو ، سپوږمۍ نه هم په بره تلمه
دَ دغه خوب راله تعبير وُباسئ

چې خبر نهٔ يې په تېر شوي پرون
نو خنګه زده ئې په راتلونکي سبا
دَ نن پوهنې خونا پوهه کړې لا

تهٔ چې بازونه په قفس بندوې
لا ترې مَخُوکې او نوکونه آخلې
بيا دَ کارغانو "بد مْعاشئ" مهٔ ژاړه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

ما وې: دا زلفې دې وې سپورې اکثر
خرې کښې هغسې ګلان نۀ ټومبې
وې ئې: اوس کلي ته سپرلي نۀ راځي

لاړم آسمان ته دَ بخت ستورې پسې
ما وې: تختې نه لرې دَ تخت ځای ته شه
وې ئې؛ نو تا سو خوځۀ هم ؤخوځئ

دا لوی آسمان پرې تنګېدلے خو ، نه
دَ زړۀ دنیا به مې روښانه وے لا
دا سې سپوږمۍ کۀ یو ، دوه ، درې نورې وے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

سترګې مې دواړه ډکې شولې
دَ زلفو یاد په زړه راؤورېده
مابنام دے ناست یمه دَ سیند په غاړه

آسمان دے ډک له ښو ښو بڕخو منم
خو لوی مرام لره به لوی جوړېږي
"ؤري دي دَ بام دَ ګیا خوب نهٔ وینې"

زهٔ دَ سپرلي په آب وتاب څهٔ کوم
زهٔ دَ ورشو آب و ګیا ژاړمه
دَ شپونکي ځای خو ځاره نهٔ شي نیوے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

نن چې په لار کښې مخامخ راغے يار
وې ئې: منم ؛ خو دَ زړهٔ حال ؤوايه
سترګو مې وې ، خو پکښې اوښکې راغلې

ما چې زاهد په مېخانه کښې ؤليد
په خپلو سترګو مې يقين نهٔ راتلو
ساقي وې: پوه نهٔ شو دَ ورځې راغے

زلفې ئې تاو خوري دَ رخسارو په سر
سترګې ئې سرې ، بانه ئې برند دي اولاړ
چې نن به څوک دَ قتل وار تېروي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

بُلبُل په ماته څانګه ناست ژړل ئې
"سرې خولې غوټۍ مې څۀ په هېر لاړلې"
چې دَ ښار خلقو کفنونه ګران کړل

کۀ خپله ښځه دَ چا حُوره وي هُم
پردۍ بدترې نه ابتره ښکاري
ښې ښې مېرمنې لاړې وينځې شولې

مُتهې زما پرتې دَ بل اُوږو ته
پۀ ما چلېږي ګزارونه کوي
دَ وخت پۀ دې جبر به څنګ نۀ ژاړم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېئيزې

څوک ئې لهٔ ځانه پـــرېکـــوي چرې نه
البـــــــته خُـــورِ مُـتـهٔ پهٔ غـــاړه کـړي لا
زهٔ چې رنځور شـــــومنو تا پرېښـــــودمه

يو څوک خوشحـالـه وو چې لُور ئې وُشــوه
ما وې: څهٔ! ښه ده جهالت ختم شـــو
هغه وې: مـــړه! اوس بـــه روغه وُشـــي

زمونـــږه سيند ته يوې شپـــې له راشـــه
چې دَ چَـــــړونو او چَـــرو پهٔ ژبـــه
واورې! چُپيا کښې دَ فطرت ســـندرې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېځې

شمع محفل ته چې رنړا ورېخښي
دَ دې په ځان باندې خپل څۀ تېرېږي
دغه يو سوچ کله چا کړے نۀ دے

څو کۀ ښاغلي اتلان غواړمه
مګر دا خونې هغه خونې نۀ دي
"دَ کارغۀ جالې نه خو باز نۀ پاڅي"

راځه! دا خپلې دَ هُنر خبرې
مونږه دَ وخت لوی عدالت ته پرېږدو
تاريخ پۀ خپله دے بې باکه مُنصِف

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیڅې

کوتوال چې پوره شو او ښار ئې لوټ کړو
دې ته قاضي "پېشګي ساتون" ؤوئېل
دَ ضرورت دَ نظرېې صدۍ ده

جُمات له غُسل ئې په وینو ورکړو
خپله ئې ځانله په صُبا ؤلامبئل
چا وې "سیّد" دے دَ وخت لوی صوفي دے

خپلوي ، دوستي خو دَ وجُود په قدر
هسې چَتې ګیلې ماني مهٔ کوه
پهٔ ماندګۍ کښې خو خپل سیورے تښتي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

دَ ځـــوانۍ زور کچه تـــوبــه نۀ مني
واعظـــــه ستــا واړه کـــړان عبـث دے
او بـــو ته بند دَ شکـــو نۀ تـــړي څوک

دَ مازيګـــر شفـق دَ سيند پۀ غـــاړه
او دَ چېټر "ترتر" کښـــې تال دَ بـــوډۍ
غــــواړي زما او ســتا دَ ميني پيـــوند

وريځې غړو سکے غړو سکے راشي پۀ نمر
دَ رڼــا وړانګې تـــرېنه خيــره وَهي
زلفې پنـــه پنـــه پۀ مـــخ عبـث اړوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپئيزې

کۀ خلۀ دې چُپ او ليمۀ بند وُساتې
خو دَ زړۀ راز به دې پټ پاتې نۀ شي
دَ ګلو حال وي دَ ورمو پۀ ژبه

زۀ ګوته بره ثُريّا ته نيوُم
دَ هغۀ سترګې ښکته خپو کښې ايله!
خاورې به وينې دَ لېلا خالونه

هسې عبث ده چې دَ غېر غمازنه
چرته دَ ښې خبرې طمع کوې
دَ مات منګي نه آواز روغ نۀ خېژي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریېزې

آسمان کښې کورم دَ وریځ غرو سکي ته
زما دَ یار پکښې تصویر جوړ شوے
خدایه! اوس باد لۀ کومې رامۀ ولې

صبا چې راشي دَ قفس پۀ لوري
زۀ ترې پُښتنه دَ ګُلشن وُکړمه
سترګې ئې ډکې شي؛ ګویا نۀ شي

چې لور پۀ لور ورله حالونه وایي
هغې صبا له بې تپوسه څنې
ماله پۀ تُشه خلۀ قسم راکوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڼي

کهٔ خلهٔ دې چُپ او لیمهٔ بند ؤساتې
خو دَ زړهٔ راز به دې پټ پاتې نهٔ شي
دَ ګلو حال وي دَ وږمو پهٔ ژبه

زهٔ ګوته بره ثُریّا ته نیؤم
دَ هغهٔ ستر ګې ښکته خپو کښې ایله!
خاورې به وینې دَ لیلا خالونه

هسې عبث ده چې دَ غېر غمازنه
چرته دَ ښې خبرې طمع کوې
دَ مات منګي نه آواز روغ نهٔ خېژي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڼي

وادهٔ ، اختر کښې دَ رشتې پهٔ غرض
هغه پهٔ ځان چې سپين پوډر ؤمخي
تهٔ ورته ښې تورې چشمې واچوه

دَ موزيکي نه ځانته کيتهے غوَره
طمعې ، آسرې نه خپله هڅه ښه ده
دَ بل څادر باندې څوک مّلا نهٔ تړي

تکے دَ شکې ځل ډنډوکے کښې
اوربے بکيانو وَته ببرې وايي
پهٔ سخت ساعت شي نظر کيرې بيرې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیڅې

کـــوخې، چنـــې مې بـــلا ؤکتلـــې
ځان مې يو چـــرته هم پيدا نۀ کـــړلو
دا تور دَ تا پۀ ســـترګـــو پورې نۀ شـــي؟

دا چې لۀ ځانه ســـتـــورې اوروا خِســـتـــو
پۀ شپه دَ بـــــر آســـمـــان نه ؤلو پـــدلو
دۀ ســـتا جبـــين بـــاندې سُـــور ټيک ته کتل

هغـه حُجـــــرې او هغـــه خُـــونې دي خـــو
دَ ســـيالـۍ ســـترګـــې پۀ چا نۀ خوَږېږي
دَ ښو ځوانانـــو ميانـدې بُورې شـــولې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

دَ چا دَ سترګو او بارخو په مينه
کله نرګس، کله لاله ښکلوُم
ذوق دَ جنون مقام ته ؤرسېدو

شپه ده، مېره ده، وائِم ستورو وَته
ما ته دَ يار دَ حرم لار ؤښايئ
وائي ګرېوان کښې دې خپل سر ننه کړه

مخ دې چمن، لب او رُخسار ګُلونه
دَ خط او خال بُلبلان ښايي سره
خو دا دَ زلفو کاغې "شي" کړه ترينه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيډې

درباندې سپورے دَ اقبال کوٶمه
زۀ يٶم هُما ، اوږے شاهين خو نۀ يٶم
لکه کونتره چې اوتره شولې

ستا يو خبره مُعتبره نۀ ده
خو زۀ ګُمان خپل بدوٗلے نۀ شم
خبر دے راځه ! هغه زړې نوې کا

پۀ اژدهام کښې دَ خود سره رامبېل
پۀ تېل ماتېل کښې دَ بې واکه ورمو
دَ خيال پۀ تال وهم جُوتې دَ وصال

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

دَ حد نه هُــــورته ربـــــربدلي کۀ يُــو
چـــي دَ پُښتـــو جنډه مو هســـکه ربـي
پۀ ننګ او پت بـــه مو پښت پُښت نازېږي

تنکـي تنکـي پۀ ښکلا ســيال ګُلـــونه
ځي بـــل دِيــار ته آب و ګِل پۀ خاطـــــر
څۀ مو ســپــرلے ، څۀ آبـــــادي دَ وطن

زما کمے بــه دې محــفل کښـــــې وي تل
پۀ غېر غماز بــه خوا پـــوره دې نۀ شـــي
دَ ټاټ پېـــوند بـــخمل کښې چرته لګـي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

پۀ یــو ګُلشــن بـه لمبې پــورې نۀ وي
ګُل او بُلبُـل بـه خــوند لۀ ژونـده آخلـي
کۀ دَ بــارودو کارخانې بنــدې شــوې

دَ خپل ارمــان ځلـي ته اودرېــــدمه
اوښکې ، سلګۍ مې ضبط کښې پاتې نۀ شوې
خپل مسیــحا چــاته قــاتِل دې نۀ شـــي

دَ پــارُوګانــو هُم آبــــا یمه خــو
ستــا پۀ کمڅیـّـو مې قابــو نۀ راځــي
پۀ ښــامارانـــو اُودې نۀ چلېــــږې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

ذوق ئې دَ مرګ لۀ خوبه پورته کړلو
ستا دَ پانزېب او بنګړو شور ته سلام
راګُونه پربړده چې پېښې ؤګټې

ما درته وې زلفې دې مۀ راسپړه
وږمې خوږې بړې چُغل خورې وي نو
کلې پۀ کلې ډنډوره جوړه ده

لب او رُخسار ته دې لالونه ايرې
دُرشهوار دې تر غابونو خجَل
ګُتو ته هسې تَش شوَلې اَچوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

دَ بـــر پتــوَر پټکـي شـمله او جــرګه
کنــډر حـجره دَ سـيالۍ څۀ جـوګه کړي
چې دَ پُښتـــو څُـــونه ميراته شـــؤله

پُښتنــې خوبندې ننګ او پت نه ډکــې
لۀ سـره تبـــرې وي دَ ورونـــو پۀ سر
خاورې شــه! خاورې چې وي ګرانې پۀ چا

تبـرے ، جفا ، خَشــم او مکــر ، فــرېب
پکښــې به يــو راســـره ؤنۀ منـې
يـــاره ! "خپل عېب دَ وولو مينځ وي کنۀ"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

دَ اصل ، نقل مانــــې مهٔ لټـــوه
دَ حق ، ناحق پته هم ګـــرانه ده اوس
دا دَ "لېبل او اشتهـــــار" صدۍ ده

کڅـــو ته ستا چې غلے غلے کڅم
ورک شو ے ځان ګورمه غل خو نهٔ يم
دا دَ بانـــــو سپاهيان دي پوهه کا لږ

دَ تَبـــر مارو مُټـــې شلې شه چې
ښاخ ئې دَ ببرې هډو پرې ښنبـــودو
ما به دَ تـــال لوئې جـــوټې ته کتل

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېڼږي

ستا دَ عــزت او دَ ناموس پۀ خاطـر
ما چې دَ ځـان نه بـنجاري جـوړه کړے
خو ؤلې سـتر کې اوس تۀ نۀ تورَوې

دَ خَلْـــق پۀ واړه وسـائلـو بـاندې
ځـــو اژدران خپله سـينـه اَچــوي
تر څو بـه ژوند دَ مرګ لۀ خُوْلې شـوکوُو

مونـــږه دَ پـوهې طـرفدار يُـو مګـر
تکې بــرکې ته خـو تعليم نۀ وايُـو
دارې ته واچـــوي اَسـتـر دَ قـانـون

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڼي

دَ چا پهٔ وَس او تدبیر نهٔ یُو ایسار
نهٔ خو ناپوهه، نهٔ کمزوري یُو مونږ
خندہ دَ اصلاح یو تت اُمید ؤګنه

هر استعمار خپل دلالنو باندې
دَلې رنګ رنګ عنایتونه کړي
دا ځېنې برخې آسماني خو نهٔ دي

پهٔ بخششونو دَ اورنګ پاللي
پهٔ خطابونو دَ فبرنګ نباغلي
مونږ نه ناره دَ "زنده باد" غواړي..!

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیځې

دَ خوارۍ حد مې تمام کړے باندې
هېڅ یو اینځر به مې کیکر نهٔ شي خو
کهٔ لهٔ آسمانه مې کمے رانځي

دَ دیدن "خبر" دغه دے ؤرمه ځمه
دَ غمازانو خوۀلې دې وازې اوسي
ګدا دَ سپو پهٔ غپا نهٔ جاروځي

مدام چې حُسن دَ تخلیق ستائمه
دغه ده مدحه دَ خالق دَ قدرت
ځم حقیقت ته دَ مجاز پهٔ لاره

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅي

حق او انصاف دَ توازن ترڅه
پسې فطرت او بيا دَ حُسن مقام
ورستو طاقت او آخر آمر مُطلق

يار ته زما په ستر ګو ګوره لږ
چې خپل ګُمان دې په يقين بدل شي
دَ حُسن ذوق ته به فجُور نۀ وايې

دَ رُشت خوبي خوئي جوهر دے لکه
زما په ډېره ژړا اُف نۀ کوي
دَ کاڼې زړۀ په اوبو نۀ پستېږي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڼۍ

سترګې مې ډکې وې ما توی نهٔ کړلې
تله ، پارسنګ ، او پېمانه چې نِشته
دُر پهٔ صدف کښې هم بند پاتې بنهٔ دي

ستا دَ بار خو نازکې دا رنګله ده
دَ خولو څاڅکي پرې هم نهٔ شم کتے
دَ زړګي آه ځکه قابو کښې ساتم

هغې زما دَ دیدن شوق وَته چې
نن دَ جمال دَ ذوق جنون ؤېېل
پهٔ محبت باندې به وینا رمه اوس

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

پهٔ ګارې وارې ګرېوان نهٔ يمه خوښ
خو دَ ابکارو دَ خندا لېونے
آباد سحره! دُعا ماته کوه

زما پهٔ خون دومره آواره شؤله
لوړه، ژؤره ئې تر پامه هېڅ ده
مخه دَ زور يوه بلا نهٔ نيسي

ښه او نا ښه بدي، کښې نهٔ وي ګوره
بيا هُم چې خوامخوا پُښتنه کوې
دَ تنګ نظرۍ نه تنګ دستي غوره ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڼي

ملک دَ پښتو دے، سر په ستر کو منم
خو دَ موقعې محل دا دومره لحاظ؟
چې په يقين باندې ګمان غالب شي

دَ نظر ورانګو مې تيارې غوڅې کړې
ستا دَ چار ګُل غمے هُم ؤ بربښېدو
ستورے اوس زېږے دَ سبا راکوي

دَ خپل ښائېست دَ آب و تاب په خاطر
کښو زما ته سپېلني لوګے کړه
آئينې عِجز نه حېرت اخېستې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

ژوند بــه پۀ خوند او وقــار څۀ کوي اوس
چــې پۀ بــــازار لکه غلام ارزېــــږي
دا لوبــه جوړه کړه هم ژوو خپله

چې فلسفه کښې شي ناکام فلسفــي
نــو لېــونے شــي اوتې بــوتې وايي
پۀ عامه پــوهه دې خوشحــاله کــړ ئـه

پۀ تصوف کښــې چې خطا شــي صوفي
نــو دَ الحـاد پۀ کــړو وړو ســــر شــي
ساده ايمـــان باندې شاکــــره اوسه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوېمه برخه

رباعیانې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

بد شي لهٔ بدو او ښهٔ دَ ښو نه
خوی دَ سړو شي مګر سړو نه
څوک چې دَ اصل نسل نه روغ وي
کار دَ پښتو هم بویه هغو نه

موسوم پهٔ ساده وي دَ لارې مَل کا
چې یاد پهٔ غل وي لهٔ ځان ئې بیل کا
ډېوه دې بله دَ خپل شعور کا
دَ ژوند پهٔ لاره سهل مزل کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعيانې

څنې دې سپورې رنګ دې تک تور دے
وضع دې ورانه ګډوډ دې کور دے
څوبې همت ئې نو بې قدرت ئې
ژوند له يوسا دې له بله پور دے

وطن ته راشه جوړ مرغزار دے
په للمو ، دشتو هم اوس بهار دے
چې ورته ګورم زړۀ مې پسخېږي
ګل خوا ته ګل دے يار سره يار دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

زيـــــرمازيګـــر کښېږي دَ ســــيـنــد پهٔ غـــاړه
ساقـــي مُطـــرب وي راســـــــــره دواړه
بـــــــــد پامي تـــولـه وي ښپـوَ دَلاندې
لاس پـهٔ نـــــامـه وي خــــوښـــي اولاړه

داکــروَنـــده چـې دَ هـــريـــو ګُل کـړم
پـــرېنه سمســـور بـــه دَ تـــا کـــاکلُ کړم
ګُتـــــــه پهٔ خلهٔ بـــه درتـــــه سنبُل کړم
ستـــا پهٔ ثنـــا بـــه هــــريـــو بـلبُل کړم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

دَ ژوند پۀ سر مې غمونه پنډ دي
دا چې مې ستر کو کښې اوښکې ډنډ دي
کۀ وخت ايسار کړم کۀ بخت بېدار کړم
نۀ مومم ښاده دې له بس شنډ دي

څومره چې ؤسؤم زړۀ ئې لا يخ شي
زما پۀ آه ئې څکه اَخ اَخ شي
پۀ ډک محفل کښې داسې راشا کا
غواړي چې ماته ناخوالي مخ شي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

څۀ پۀ سُرور یم　څۀ پۀ سُرُود یم
نۀ پۀ خپل سُوداو　نۀ پۀ بهبُود یم
خلک دَ نبشت نه　هم خپل ځان بُود کا
زۀ شتۀ وجود کښې　نبست او نابُود یم

پۀ ژړا　ژاړي پۀ ویر مامُور دے
کۀ څوک مالک دے　کۀ څوک مزدور دے
د جدل اور دے　وطن تنور دے
ایره ئې واخله　روغ کۀ رنځور دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

کۀ نۀ څۀ پلورې او نۀ څۀ پېرې
بیا هم لګیا یې ګوتې دې شمېرې
یو ذره غم وي پۀ ځان ئې غر کړې
واره ښادي کړې دَ تا نه هېرې

پۀ توره شپه کښې دَ آسمان ستورې
پۀ سپین جبین دې سور ټیک ته ګورې
نرۍ خوَله دې پۀ بارخو ښورې
ځکه خو پرخه پۀ لاله وورې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

ژوند نه خوند لاړ دے هسې دوران دے
خلک تول وړے تش سود او زیان دے
دود و دستور څۀ خپلوي ، دوستي څۀ
پت او الفت خو تش پۀ ژبان دے

لږ را بهر شه لۀ خپله ځانه
چې څۀ خبر شې لۀ درست جهانه
قدم بوسي به دې بحر و بر کا
خو زړۀ دې لوی کا لۀ دغه تانه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

غــرِ دَ جرس دے وختِ دَ پاڅُون دے
دغه خُوځَښت خو دلوی ژوندُون دے
مُرغ او مُــلا هم کــړے آذان دے
دَ مرګ پهٔ خوب لا اودهٔ پښتــون دے

دا چې بـې نیــازه لهٔ زهٔ او تهٔ یْم
پهٔ زهٔ کښې تهٔ ئې او تـهٔ کښې زهٔ یْم
داســې زما چې ځـکـر او زړهٔ ئې
ځکــه دا ســتا پهٔ لب و لبـمـهٔ یْم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

بیا نوبهار چې په باغ و راغ وي
ساقي، مُطرب وي چنګ و ایاغ وي
قاضي که ایښے په کرښه سر خپل
شیخ به تسلیم وي جوړ به فراغ وي

رڼا دې بیر ته ښکاره اثر کا
چې تُورې شپې ته کړه په سر کا
رنګ او نور داسې سره پیوند شه
دَ سیالۍ ډک چې دَ ژوند سحر کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

حُجره، جمات دے کنډر، کۀ کور دے
لمبه لوګے شو بل پر ښه اور دے
روڼي دَ ممات ئي خلکو ته روڼ کړو
مخ دَ حيات اوس دومره تک تور دے

چې سره ناست يُو زۀ او يار دواړه
دَ رنګ او نُور شپه دَ رود پۀ غاړه
لۀ هسکه ستوري پټ پټ راګوري
دَ غر پۀ سر هم سپوږمۍ اولاړه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

دَ بد مرغیّو هریو شبخُون ته
چې یو لښکر شي ګران دي پښتون ته
دَ وروړ په لاس کښې دَ وروړ کرېوان دے
څنګه به سم شي دَ زیست سمون ته

دا ګرځ دَ تندر نهٔ دَ آسمان دے
خپله سبزلے مونږ خپل آشیان دے
ذره ګرم نهٔ دے کاتب دَ برخې
دَ ځان دُښمن مو پهٔ خپله ځان دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

چې کله غوړ یې، دنیا رازغلي
خو چې لږ سپور شي ټول ګنه تللي
دغه دنیا ده، دغه ئې رنګ دے
چې پرې تکیه کا، هغو ژړلي

قدرت طاقت به نور څومره غواړې
په قرقره به تر کومه ویاړې
دومره دې زور وي دغه دې زغم وي
چې نوک دې خوږ شي نو ورته ژاړې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

ګورې کرکنې، غوارې ممانې
خو ښندوې تهٔ، اوچې بکیانې
لا دا منم چې، پهٔ لاس به درشي
اربړې تُرشې، څو اوچې پانې

پردي مالونه، پهٔ خپته نغارې
لوی لوی ملکونه، پهٔ واک کښې غوارې
حرص څهٔ دومره، ړوند او بې حِس کړې
خپله پهٔ ځان اوس، خښوې دارې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

در يمه برخه

لنډې
نظمونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَ تندرونو په شپه

پهٔ نوم چمن کښې پاڼه،څانګ نهٔ لري
دغه تنکۍ، ښکلې معصومه غوټۍ
وي بې آسرې، خپل موراو پلار ئې نهٔ وي
لکه وړه يو څوک يتيمه جينۍ

دا تکه توره بلا شپه چې راشي
ډکه درنه وريځ راؤچليږي
اسمان کښې واړه تندرونه هم چې
لهٔ زوره ؤپرقيږي، ؤډزيږي

وايه! نو اوس دغه معصومه غوټۍ
کومې سائې، کومې تنې له ورشي
لکه ماشومه، بې آسرې يتيمه
پهٔ دغه وخت دَ چا سينې له ورشي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

جرأت

راتــه ؤکـــړه يـــو نظـــر
ســـــر تر پـايه ســراســـر
لکـــه زۀ يـــم لوغَـــــړن
بـــل بـــه نۀ وي يو بشـــر

نـــۀ اختيــار لــرم دَ دم
نۀ مې واک شته دَ قـدم
دَ اظهار معصوم خواهِــش
ســـتا پۀ رحــم او کَــرم

دا بـــــــندي يم کۀ ازاد
دغـــه داد دے کـۀ اهــداد

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

احساس او ننګ

هغه شپه چې مې درد پام کړو
هر ستم دَ خپل جانان ته
دواړه سترګې شوې راډکې
بیا مې ؤکتل آسمان ته

بس ! یو آه مې لۀ خلې ؤخوت
پۀ اسمان کښې سره لمبه شوه
ښکته زمکه هم لۀ ویرې
بوربنېدله زلزله شوه

خو!دې وینې بیا پۀ دَو کړم
پۀ اجل ئې پېرزو نۀ وو
زر زر لاړم ورله خوا له
خو جانان پۀ خوب اوده وو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

څو چې وينم

بـــل يو هيڅ پۀ نظر نشــــــته
پۀ کوڅه او پۀ بــــــــازار
يـــو مرګے دے چې ئې وينـــم
ســــــينه چاک کړځي اوار

يو زندان دے، بـــل مقـتل دے
کــــۀ ذا کلــے دے کـــۀ ښـــار
هم حــــــجره هم پۀ جمات کښې
جـــوړ يــــو درز دے دندو کـــــار

نۀ اختر شـــــــته نۀ شو قــــــدر
نۀ مېلې شـــــــــته، نۀ څوک يار
در پۀ در خاورې پۀ ســــر بـــــه
څـۀ ژونــدون وي څـۀ روزګـــار

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

اے نجيبه! اے شهيده!

دَ پښتون دَ چمن ګُله!
دَ دښمن دَ سترګو خاره!
سرداری د رنه لوګے شه
دَ وطن دَ سر دستاره!

نهٔ ډيوه شته چې کړم بله
نهٔ ګلان شته چې ګېډۍ کړم
دا څو اوښکې پښتنې دي
دَ تا روح ته به ډالۍ کړم

ملامت د رته تول قام دے
دَ تا روح ته مې سلام دے
اے نجيبه! اے شهيده!
دَ تا روح ته مې سلام دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَ روح کرب

څو کۀ ســـــترګي کړمه پټې
او زۀ نـۀ ګـورم يـو لـور تـه
يـا مـې غـوږ هـم هـډو نـۀ ږدم
هر کوم غږ او هر يو شــور ته

دغه لمس هم پســـې شَل کړم
او دا ژبـــه هم اوده شـــي
کۀ مې جوش لۀ لاســـه ورکړم
بـــيا هم هوش پســـې چپه شـــي

خو! دَ روح ســـره بـــه څۀ کړم
هغـــه لار او چـــار رانبايــــه
کنه! دلته اوس بـــــې وس يې
دَ درد کريکه مې بـــيا ســـتايه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَور

هغه سترګې چې ئې سرې دي
په جهان ئې ملازې دي
هر څو اخلي ازارونه
دعاګانې ورپسې دي

مونږ به خوار لهٔ درداو مينې
هر ارمان مو وينې وينې
بې وسي مو اتبار وورے
دَ هرچا دي سترګې سپينې

دا دنيا ده، دائې کار دے
دغه وخت، دغه روزګار دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

پښتون زلمي ته

پهٔ شعور باندې بینا شه
دَ دستور څخه آګا شه
ننګ او پت خپله ښیوه کا
او الفت هم سرو پا شه
پهٔ میړانه او غیرت کښې
تهٔ دې یاد لکه پخوا شه
آزادي کهٔ خپلوا کي ده
تهٔ پهٔ دواړه سرفدا شه
ښهٔ هنر دے او کهٔ علم
پکښې لاړ ترانتها شه
کهٔ خرد دے، کهٔ جنون دے
پهٔ خپل ځای پکښې یکتا شه
ځان خبر لهٔ خپل پرون کا
او بیا زده دې لهٔ سبا شه
مفکر شه، مصور شه
هم عمل او هم سودا شه

هم الوت شه، هم رفعت شه
تهٔ هما او تهٔ سما شه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ثلورمه برخه

غزلونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

لو يه ورشو دَ پښتنو که بې بهاره نۀ وے
ښکلې هوسۍ به دَ دامانې دومره خواره نۀ وے

منګې ټيکرې، کړونج ټوټې، جونه تارتاره نۀ وے
زمونږ دَ کلي دَ سيند غاړه به اوزګاره نۀ وے

لکه ماشوم به کټورو پسې لاس نۀ جګوم
خو سپل دَ زاڼو دې آسمان کښې بې قطاره نۀ وے

زما دَ زړۀ کالۀ ته ګوټ داسې ممکن خو نۀ وو
کۀ ستا نظر سره زما دَ ستر ګو لاره نۀ وے

چا به زما نه دَ لالا ګلونه څنګه رېبل
داسې کۀ زۀ پۀ خپله خاوره بې اختياره نۀ وے

تا به زما دَ کامرانيو جنډې هسکې ليدې
زما دَ ژوند کۀ دَ بلا پۀ کوځه لاره نۀ وے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پۀ تحويل دَ توره شپه څنګه خطا ځم
پۀ دستور دَ دې وطن څو مره وېريا ځم

دَ فنا دَ پروانې تحرير ته وايئ
پۀ دا لاره به وجود ته دَ بقا ځم

دَ اجل کومے همواز دَ ژوند پۀ لار وي
زۀ خود سر دَ زمانې پرې خامخا ځم

ما دَ ګلو غنچه ؤليده کاکل کښې
اوس دَ خيال پۀ يو جوته تر ثريا ځم

څو پۀ ما دَ يار دَ سپوري وږم لګي
پسې زۀ به دَ خپل وَس تر انتها ځم

اوس دَ کلي نغارچي وته ناري کړئ
نن دَ يار دَ زړۀ کالۀ وَته افشا ځم

مګر جنګ دَ هغه سترګو سِهل نۀ دے
خو پۀ داسې سره دَ ګردې پښتونخوا ځم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ما ته ئې وعده ښه ده
نوې بهانه ښه ده

خدايه! مازيګر ته خَير!
داسې تماشه ښه ده

هسې جرس غږ پسې
تللې قافله ښه ده

ستا همنوايي سره
دلته يو ټپه ښه ده

ياد شو لکه بل مشال
ډاډ اوس بدرګه ښه ده

اوس راځه! خوبونو کښې
خلکو نه پرده ښه ده

ياره! وضع، قطع دې
ښکلې پښتنه ښه ده

رِند دې مَېکدې ته ځي
مونږ لره حجره ښه ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ګړاوې سترګې بلا ګړې کا
خُون آشنامې لا ګړې کا

هر ارمان نه مې سَر پرې کا
ځه! اوس جوړې مُنارې کا

زما کسُو چې برعکس کړې
نورې ماتې آئینې کا

ښوْلهٔ به نهٔ غواړم خو راشه
لرې بند دَ خلکو ښوْلې کا

مُقدم پت او اُلفت دي
نورې وروستو تقاضې کا

شیرین یار دې ځنې ستايې
بلاګانې وريسې کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

دا سې چې په مونږه باندې سره راځي
ستا دَ اننګو زړه له چې څه راځي

ما ته دې ياد ونه زور ګيري ښايي
کور ته مې دَ زړه په د بوالـه راځي

خلک بـه په شپه غُټې سمبالې ږدي
مونږ بـانـدې دَ ورځې رښا غله راځي

تا بـه دَ نظر غېږه پرانېستې وي
او ښکې مې اوس چرته لـه ليمه راځي

پام کورے! له سترګو مې ؤنه لوېږي
توی او ښکه ليمه وته بيا نه راځي

سترګو دې په رَپ کښې قيصه ختمه کړه
اوس بـه عيادت له خلک ښه راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پـهٔ خاطـر د اغیارانـو اخګـر پرېـوت
چې پـهٔ مـا د یـار د میـنې نظـر پرېـوت

کمـتري او عـاجزي مې هـومـره زور کـښې
د انـا او د غـرور هـغـه غـر پرېـوت

دَ نُور شمع چې جلوه شوه ، ډک محفل کښې
پهٔ پرده دَ خلوتیانو شــــرر پرېوت

نور بـه څهٔ ئې دَ قـامت عظمت بـیان کړم
پهٔ ســجده ورته سُنبــــل او نښتر پرېوت

نازک خیال چې مې بادشاه باندې اړ نهٔ وو
لاړ فقیر غوندې تور خال ته پهٔ در پرېوت

شــوخ نظر راڅخه ؤنغړد ډکو ســترګو
کهٔ مابنام سیند کښې ککوړے دَ نمر پرېوت

زهٔ لا کله ســــتا لهٔ غمه فریادي ووم
خو دَ دهر هر الم مې پهٔ ســــر پرېوت

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

داسې چې پۀ مونږه باندې سرۀ راځي
ستا دَ اننګو زړۀ له چې څۀ راځي

ما ته دې یاد و نه زور ګیرې ښایي
کور ته مې دَ زړۀ پۀ دېوالۀ راځي

خلک به پۀ شپه غُټې سمبالې ږدي
مونږ باندې دَ ورځې رڼا غلۀ راځي

تا به دَ نظر غېږه پرانېستې وي
اوښکې مې اوس چرته لۀ لیمۀ راځي

پام کوره! لۀ سترګو مې ؤنۀ لوېږې
توی او ښکه لیمۀ و ته بیا نۀ راځي

سترګو دې پۀ رَپ کښې قیصه ختمه کړه
اوس به عیادت له خلک ښۀ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

تـــهٔ کـــهٔ رنـــا پـېـژنـــې
بــــیا بـــه سبــــا پېژنې

ســــترګو کښې غلا پېژنې
دومره حـــــــــیا پېژنې

لاړ کـــهٔ غیریـــت لـــهٔ تــا
بـــــیا خو بــــه ما پېژنې

زهٔ دې لکه ســپورے شوم
تهٔ بــــــــه مې لا پېژنې

ننــــګ او پـــت دې کلـــه زده
جـــــورو جفـــــا پېژنـــــې

دا دَ زړهٔ پرهر کســـــــــه
خپلـــــه ادا پېژنــــــــــې؟

تول دې لهٔ هرخوا بـــــدخوا
لـــړ کـــهٔ همخـــوا پېژنـــې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ستـرګي دَ حـالاتو راته ورانې دي
ذوقـه! دَ سیالۍ خبـرې ګرانې دي

غشـو دَ سـتم ته سـینه تانې دي
شوقـه! تلوسـې دې پهلوانې دي

یا دَ بـنجارې لۀ خوارۍ مات دے زړۀ
یا دَ کلي جونه ځان آســانې دي

نۀ هغه نسـیم شـته، نۀ وږمې دَ ګل
هر لورې ته سـپورې هواګانې دي

قـدربـه دَاوښکو څۀ درزبـاد کړمه
دلته کښـې چې وینې هم ارزانـې دي

کسو کښې مې عکس دَ حسن امر شو
ټولـې آئینـې ورتـه حَیرانـې دي

زور د تفکـر ئـې راتـه هېڅ کړلـو
چاوې؟ دَ کاکل غوټې آســانې دي

سـتا دَ نظر وړانګې سـتا ترځانه شـه
اوس زمونږ دَ ذات زرې تابــانې دي

بېرته مې دَ سـترګو چینې تاندې کړې
تاوې! هوســۍ، ترېږ دَ دامانې دي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

تکے خال دې کۀ نایاب دے
څاڅکے او ښکۀ ئې حساب دے

پۀ غانتول او پۀ زړیدې مې
کړے سود ستا دَ نصاب دے

خار دَ تا دَ مخ لۀ آبه
چې خولې خولې ګلاب دے

مخ او زلفو رانه هیر کړۀ
کۀ حساب او کۀ کتاب دے

ستا دَ زلفو دَ تسخیر مې
بې تعبیره لا هر خواب دے

زیر و بم ئې ننګ او مینه
ګنه سُر دَ ژوند رباب دے

شیرین یاره! لب ئې ستا یه
څو پۀ اور دې زړۀ کباب دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پۀ آب دَ مینې مې وینځلے دے زړۀ
لۀ هر یو خیرې مې ساتلے دے زړۀ

هر څو مره ګران او کۀ ښاغلے دے زړۀ
پۀ یوه خلۀ مې ستا منلے دے زړۀ

نن ئې دَ سترګو پۀ رموز کښې ؤوې
ستا ؤلې دومره غلے غلے دے زړۀ

خلۀ یو ګیلې له جوړؤلے نۀ شي
خنګه لۀ خلکو دې اوښکلے دے زړۀ

څو وو پۀ څوکو دَ باڼو چُور شوے
پۀ تار دَ زلفو مې ګنډلے دے زړۀ

تیارۀ ئې خوب لۀ دَ مړوند غوښتله
خو شیرین یاره! ما غندلے دے زړۀ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ایله چې خلې له مې را تله ماته شوه
څو مره کچه کښې مې توبه ماته شوه

لا خو مې او ښکه یشېدلې نۀ ده
چې ستا پۀ مخ باندې خوَله ماته شوه

څېرې ګرېوان مې ورته مخې ته کړو
دَ هغې لاس نه آئینه ماته شوه

دا مړاوې سترګې او باریکه مُسکا
دَ ګل توله، دَ جام نشه ماته شوه

سپوږمۍ پوره دَ نیمې شپې پۀ بلې
زما دَ خوب دَ کور پرده ماته شوه

دَ ګُمان قېد نه خلاصه شوې وعده
دَ یقین کور ته چې تله ماته شوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

یوه لمحــــــه دَ ژوندګۍ چې مهربـــــــانه نۀ ده
دَ بــــخت کاتب ســــره زمونږه خو څۀ ورانه نۀ ده

دَ ښار او کلي لوی وارۀ ټول غم شـــریک دي زما
دَ درد قـیصه مې بې بـنا ، بې خان و مانه نۀ ده

تیارو خو ځکه ســاه ډوبـــې وَته دوام بـــخښلے
هغه لېلا چرته یو شـــپه کاکل افشــــانه نۀ ده

ستا پۀ سودا کښې دومره ورک،چې اوس پۀ هېڅ هم نۀ یم
شـــپه خو دَ غنو پۀ چاپه کښې آســـانه نۀ ده

چرې به ســتا پۀ بې لوظۍ تا ته راؤسپړي خلۀ
پښتنه اوښکه ده څۀ دومره بـــې زبــــانه نۀ ده

دغه ئې ډېره دلیري ، کۀ بُــــــــزدلي ؤګڼم
زما دَ قـــــتل پۀ خطا هډو پښېمانه نۀ ده

زما دَ وارِه ژوندګۍ دَ صبح و شام پۀ بدل
دَ مازیګر دَ یو دیدن ســـــودا څۀ ګرانه نۀ ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

بلا سوخت کۀ دَ احوال لۀ تنارۀ خورم
ډېر تاوونه هم دا ستا دَ بېلتانۀ خورم

هست او نیست دي راته هېڅ دَ دیدن شوق کښې
خدای ګواه دے کۀ پۀ څۀ باندې به زړۀ خورم

خو پۀ "را" مې ژبه نۀ اوړي قند لبه!
پۀ دوا کښې کۀ څو ژبه دَ کارغۀ خورم

تپ دَ نمر دربانديٍ هم زغملے نۀ شم
خو بس دا چې غریبي ده، لږ سارړۀ خورم

چې دا ستا پۀ نخښه ووځي لۀ کمانه
هغه غشي پۀ تتر واړه هم زۀ خورم

دَ آسمان دا تندرونه؛ ورشي، پوه کړئ!
نورې زۀ دَ ارمانونو شُومې نۀ خورم

ستا پۀ غم کښې هېڅ لۀ ستوني نۀ تېرېږي
کۀ پۀ قطع باندې شهد ډېر خوارۀ خورم

دا چې کلک لکه سندان یم، سبب دا دے
لۀ فلکه ګزارونه ښۀ پاخۀ خورم

خدای ئې مالره کشته کا. بلا څۀ ده؟
ستا دَ لاسه خو زۀ زهر هم تراخۀ خورم

دَ وفا دلیل مې دا دے چې پښتون یم
قسمونه دَ باور به درته څۀ خورم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ لیکوال نور کتابونه

★ چاپ کتابونه

(۱) **افغان ګلونه** چاپ ۲۰۰۴

(۲) **اوښکې مشالونه** چاپ ۲۰۰۶

★ ناچاپ کتابونه

(۱) **چاربېته** (تحقیقي مقاله)

(۲) **شیرین بیان** (دَ شعر پهٔ وزن، بحر، عروضو او پښتو املا بحث)

نوټ: افغان ګلونه کتاب (چاپ ۲۰۰۴) دَ ۹۰ لسېزه کښې تخلیق شوو غزلو او نظمونو باندې مشتمل دے.
اوښکې مشالونه (چاپ ۲۰۰۶) دَ پنجاب پهٔ جېلونو کېمپ جېل او کوټ لکهپت جېل کښې دَ ۲۰۰۱ نه تر ۲۰۰۶ پورې وختونو کښې تخلیق شوے ادب دے.
دَ رنګونو پیوندونه (هم دا کتاب)، **شیرین بیان** (ناچاپ) او **چاربېته** (ناچاپ) دَ هرې پور پهٔ زندان کښې دَ ۲۰۰۶ نه تر مارچ ۲۰۱۲ پورې وختونو کښې تخلیق شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ وخت پهٔ دُوړو هر څهٔ خړ نهٔ دي لا
تابانه مخ پښتنې جُونه شته دے
سپوږمۍ دې ځان وَته غاوِره نهٔ شي

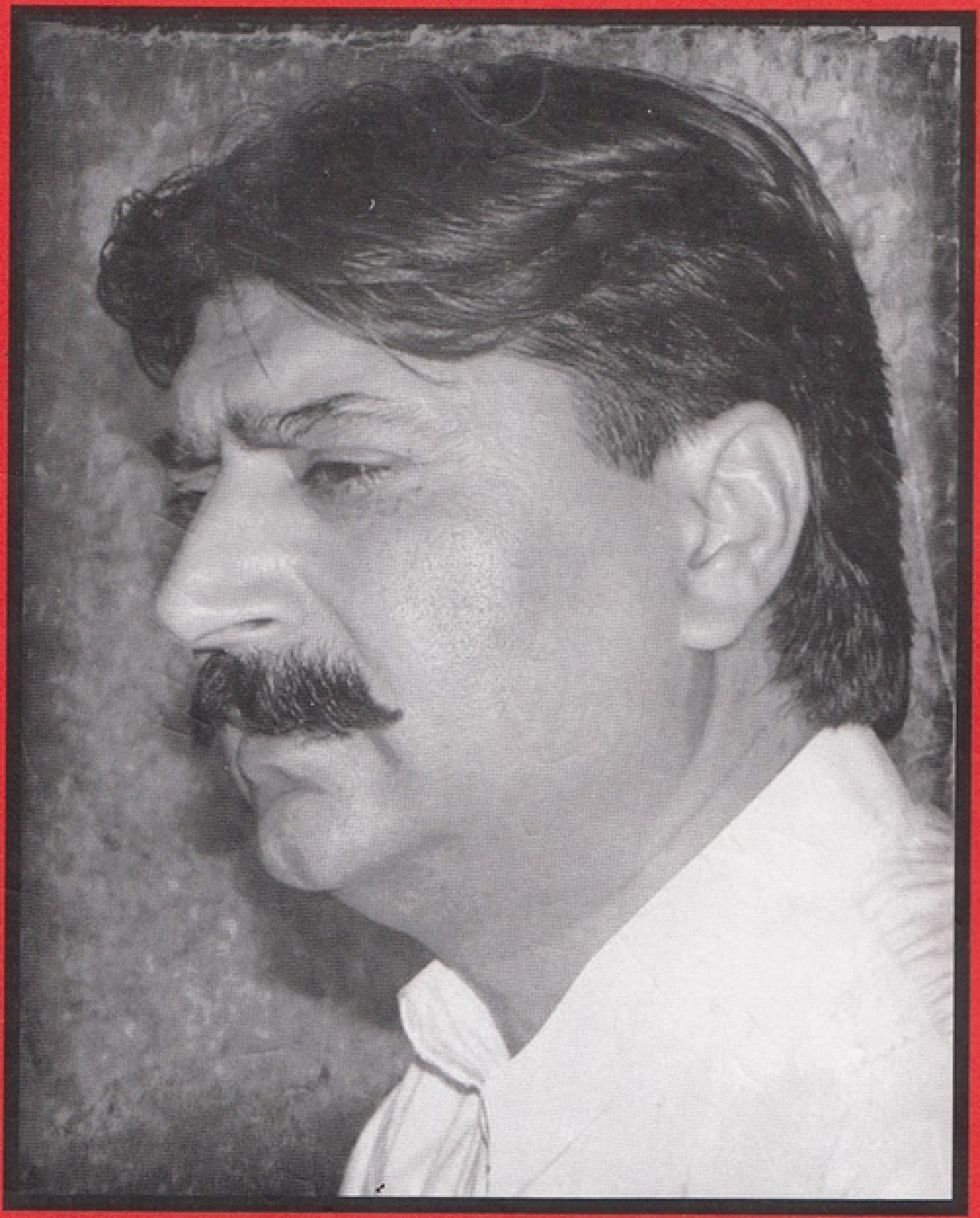

دَ چا دَ سترګو او بارخو پهٔ مینه
کله نرګس ، کله لاله ښکلوُم
ذوق دَ جنون مقام ته وُرسېدو

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library